

Igervények.

hitel-sorsjegyekre . frt 4.50
 bécsi sorsjegyekre . frt 2
 magyar sorsjegyekre frt 2.50

Húzás már apr. 1-én.
 Főnyeremény frt. 100,000.
 Húzás apr. 15-én.
 Főnyeremény frt 100,000.

Mind a három együtt csak frt 8.25 és bélyeg.

Hitel-sorsjegyek,	19 havi rész. á frt 10
Bécsi sorsjegyek,	21 > > > 5 vagy
Magy. sorsjegyek,	10 > > > 10
Rudolf-sorsjegyek,	19 > > > 5
Rudolf-sorsjegyek,	9 > > > 2

Lóry J.
 bank- és váltó-üzlete, Budapesten, Hatvani-utca, az úvilág-utca átellenében. 4356/8

D'ique francia hajfesteke!

Ez a hajfesteke a hajra a legfinomabb és legbiztonságosabb festéket tartalmazza. A hajra való felvitel után azonnal a haj színe megváltozik, és a haj selymes, fényes és ellenálló a károsító hatásokkal szemben. A hajfesteke a hajra a legfinomabb és legbiztonságosabb festéket tartalmazza. A hajra való felvitel után azonnal a haj színe megváltozik, és a haj selymes, fényes és ellenálló a károsító hatásokkal szemben.

Egyedül kapható: Budapest, Ferenccz utca 1. lépcső, I. emelet 3. ajtó.

Előfizetési felhívás
 a **MAGYAR NŐK GYERMEK-LAPJA** ezertől
 „**KIS TOLMÁCS**”
 című gyermek- és ifjúsági heti közlönyre, szerkeszti Majthényi Flóra.

Előfizetési ár 1 negyed évre 1 frt 50 kr.

A változatos ismertető tartalom, a francia, angol és olasz nyelvek gyakorlati módon való beszélni tanítása; a kedvezményes, melynek felvételére sorsjegyek vagy sorsjegy-igérvények játszanak a t. előfizetők részére; minden különös érdeket kölcsönöz a kis vállalatnak, melyről bővebb felvilágosítást nyerhetni, és előfizethetni:

Budapest a Császár-fürdőben III. sz. a.
 a „Kis tolmács” szerkesztőségénél.

4355

Halászköznak.

Ez a kenderből készült nagymennyiségű **halóknak** bőveben levén, a megkeresőknek jutányos áron szolgálhatok

Guta (Komárommegye) 1878. 4353
 Abeles Mór.

TANNINGENE.

Ótomentes ártalmatlan hajfestő-szer
 szürke, fehér és vörös haj, szék, és szemöldök számára, melyek a leggyorsabb módon csak egyszeri használat után is, megbízhatóan és biztosan hibátlanul festenek.

szőke, barna és fekete természetes színeket, melylyel a megoszulás előtt bírtak, ismét visszanyerik és sem szempannal mosás, sem gőzfürdő által nem vesztik el azt. Ára 1 frt 250 kr.

Eredeti keleti rózsatej,
 Russ Károlytól, 4339
 a bőrnek azonnal, és nem csupán hosszabb használat után, oly gyöngéd, vakítófehérségű, fiatal frissességű színt ad, mint a mely semmi egyéb szer által nem érthetik el; ráncokat, minden száraz vagy barna arc-színt azonnal eltávolít, s egyformán alkalmas és hasznos valamennyi testrészt. Ára 1 frt 20 kr.

Szeplőt,
 májfoltokat, pörsebéket, bőr-alkát, az arc vörösségét napozást és a bőr minden kivirágzását a dr. Tobias-féle Eau mirrolineuse antyphelique, a bőrön s a bőr alatt győlekező festékanyagok felszívódása által gyökeresen eltávolít, s a legdurvább, legkérgeesebb bőrt éjjel át puhává, fehérré és gyöngédé teszi. Ára 1 frt 50 kr.

Valamennyi ilyen felsorolt különlegesség jótállás mellett határozottan ártalmatlan, s egyedül valódi minőségben szállítja:

Russ Károly,
 gyógyszerész és vegyész, Bécsben,
 I. Bezirk, Wallfischgasse Nr. 3.

TARKA KÉPEK
 Toldy Istvánól.

A rajzok Jankótotól.

Tartalom:
 A mit a nők követelnek.
 Az értekezés.
 A felolvasás.
 A kit házasítanak.
 A hollófürdő és az aranyhaj.
 Laikus elmékedések a művészet szülőföldén.
 Egy félbenmaradt kép története.
 Ára képek borítékban frt 2 forint.

12 pikáns fénykép
 2 márká, 50 db, 7 márká, szállítja: A. Rümpler, Berlin, 61 Brandenburgerstr. Tárgyjegyek megrendelésénél. 4361

A FRANKLIN-TÁRSULAT
 magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utca 4-ik szám) megjelenik minden könyvtárnál kapható

Magyar KERTÉSZKÖNYV.

A belterjes (intensív) kertgazdászati foglalatja, utmutató kalauz

a konyhakertészet, gyümölcsészet, magtermelés, mangemesítés, honosítás és virágos kert hasznosnál mivélésére.

A kertészet minden rendű ügybarátjának, legkivált pedig kisebb földbirtokosok használatára.

Irta
FARKAS MIHÁLY.
 (Számos a szöveg közé nyomott metszetekkel.)
 Ára füve 2 frt o. é.

Szerző jelen művében éveken át gyűjtött tapasztalatainak, tekintettel hazánk társadalmi és mint éghajlati viszonyaira, legkivált a kisebb földbirtokos osztály jól fölfogott anyagi érdekeit tartotta szem előtt, s mint ilyen a honi kertészkedő közönség figyelmét méltán kiérdemeli.

Angol társalgási nyelvtan
 iskolai és magánhasználatra.

Dr. Gaspey Tamás tanmódja szerint

a magyar nyelvhez alkalmazta

RANSBOURGH ZSIGMOND
 az angolnyelv magántanára a budapesti állami főreáltanodában és több polgári iskolában

Ára füve 2 frt 80 kr.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** együtt: / egész évre ... 12 frt / félévre ... 6 * / Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG**: / egész évre ... 8 frt / félévre ... 4 * / Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK**: / egész évre ... 6 frt / félévre ... 3 *

11-dik szám. 1878. **BUDAPEST, MÁRCZIUS 17.** **XXV. évfolyam.**

FERENCZ KÁROLY FŐHERCZEG.
 1802—1878.

A közös sors, az emberiség közös sorsa nem ismeri ama különbségeket, melyeket mi gyalgó emberekül magunk között fölláttottunk. A földi hatalmak nem képesek kötelezni az égieket, melyek előtt az örökké való, változhatatlan természeti törvények szigorú alkalmazásában a ragyogó fejedelmi bibornak a megtépett munkás zubbonyával egy rangja van, s a legmagasabb polcon állónak sem adatik eltávlatni magától ama tudat keserű poharát, hogy mulandó ember csupán, semmi más.

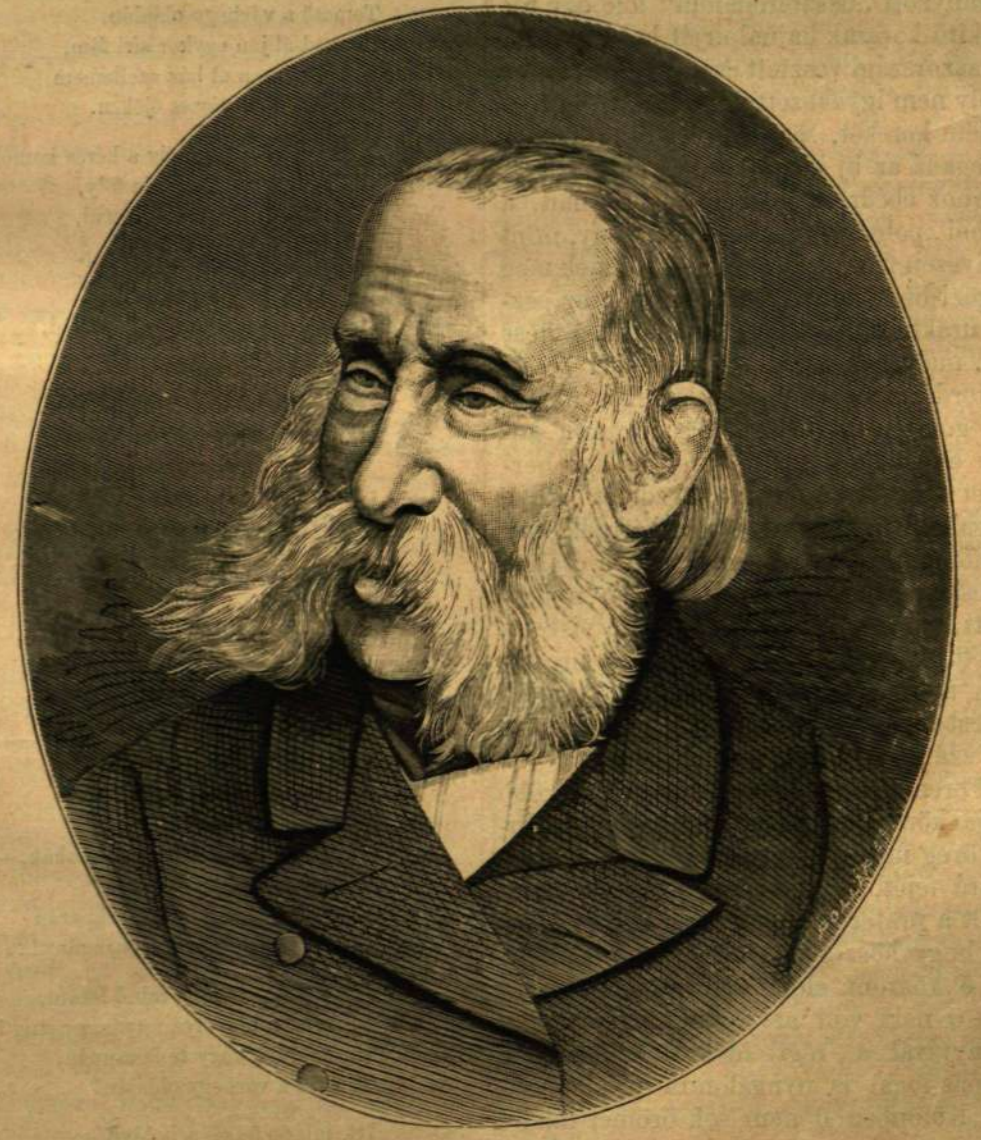
Csak a megdöbbenés, mely egy-egy ember kimultával a többiek keblét elfogja, s a gyász, mely őt örök nyughelyére elkíséri, csak annak kisebb vagy nagyobb mértéke mutatja, ki volt az elhunyt s minő állást foglalt el az élők között.

És e megdöbbenésből, melyet egy bécsi távirat mindnyájunk körében okozott, a gyászból, mely a hír hallatára két országban s azok határain is túl széles körökben támadt, megtudhatjuk minden ember, hogy nagy halottat temetünk: királyunk édes atyját, királyunkét, kinek fiai fájdalomában jobbágyai milliói követelnek részt.

Ferencz Károly főherczeg e hó 8-án kisenvedett.

Az elhunyt főherczeg harmadik fia volt a boldog emlékeztető I. Ferencz császár és apostoli királynak. 1802 december 7-én született s tiz évvel volt ifjabb bátyjánál, Ferdinánd, későbbi császár- és királynál. Két fivére, József és János még gyermekül elhalt, az egyik négy, a másik öt éves korában.

Ferencz Károly gondos nevelésben részesült, annál is inkább, mert a trónörökös gyöngékedő egészségi állapota miatt ő tekintetett jövendő örökösül. A magyar hazafiak, köztük még Kazinczy Ferencz is, aggodalommal tekintettek a trónörökös rend e komolyan tervbe vett megváltoztatása felé. Azonban aggodalmuk alaptalannak bizonyult: Ferdinánd, e néven V-ik, még atyja életében magyar királynak koronázottatott.

FERENCZ KÁROLY FŐHERCZEG.

Nagyszerű szőnyeg végeladás
 Erzsébet-tér 10. szám, bálvány-utca sarkán, Sina-féle házban.

Miután a jövő évadra a legnevezetesebb szőnyeg-gyárakkal nagy mennyiségű megrendeléseket kötöttünk, s jelenleg azon helyzetben vagyunk, — tekintve a közelgő időnyt, és raktárunkon levő nagy szőnyeg-készletünket, — hogy szőnyegeinket elárusítsuk, mely czélra

Erzsébet-tér 10. szám, bálvány-utca sarkán, Sina-féle házban.

NAGY SZŐNYEG VÉGELADÁST

rövid időre rendezünk. Ez által alkalmat nyújtunk a t. cz. közönségnek, mindennemű szőnyegek szoba bevonására, terem, pamlag, ágy, zongora, futó és lépcső szőnyegek, szőrmék, lábtörölők, ág- és aszalterítők, flanel-takarók, függönyök és butorszöveteket stb. kitűnő jó minőségben, nem hibás cikkeket a lehető legolcsóbb áron nálunk megszerezhetni.

Figyelemre méltó!

Különlegességek smyrnai és aubisson szőnyegekben a legsikerültebb rajzok után. Szőnyegek, régiebb minták és maradékok meglepő olcsó áron. Mivel ezen szőnyeg végeladás csak rövid ideig tart, kérjük a t. cz. közönség szives látogatását, s ajánljuk ezen alkalmat valóban olcsó bevásárlás végett mindennemű szőnyegek a legnevezetesebb gyárakból, felhasználni.

Levél általi megrendelések pontosan eszközöltetnek és a végeladásra jutott cikkekről árjegyzékek bérmentve küldetnek.

Mély tisztelettel
Tottis és Kren.

4360

eddig uralkodott irányt egy újabb, a haladó kornak inkább megfelelő rendszer váltta föl, már a negyvenes években előkészíté egy Ferdinándnak, mint az örökös rend értelmében utána következő Ferencz Károly főhercegnek lemondását a trónról. Csak az öreg Lajos főherceg ellenállásán múlt, hogy e nagyfotosságu állami tény már az 1848-ki mozgalmas napok előtt be nem következett.

Ekkor azonban bekövetkezett. A márcziusi napok eseményeire Ferencz Károly főherceg is gyakorolt — legalább névleg — befolyást. A márczius 14-iki összehívott mány a megerősített államtanácsban az ő és fia, a jelenlegi uralkodó, sürgetésére bocsátattat ki.

A mindinkább terjedő mozgalom arra bírta, hogy végkép visszavonuljon a közügyektől, melyeket ezentul neje Zsófia főhercegnő vezetett. Őt tekintették az uralkodó ház intéző fejének; ő nála volt a családi értekezleteken a döntő szó; ő tanácskozott és levelezett a legfőbb államférfiakkal: Schwarzenberggel és Metternichkel, az akkori reakció e mindenható fejeivel, ő készíté elő Ferdinánd és Ferencz Károly lemondását, mely 1848 december 2-án Olmüczben be is következett. Ferencz Károly nyugodtan nézte a történelem körötte csapongó viharát, s határozottan ellene szegült a fölmerült tervnek, hogy Ferdinánd után II. Ferencz névvel ő foglalja el a trónt.

Midőn első szülött fia, Ferencz József főherceg állt az állam élére, — atyja ugyanabban a viszonyban maradt a közügyekkel szemben, a melyben Ferdinánd idejében állott. A művészetek és jótékony-ság foglalká el egész gondját és idejét.

Midőn az eddig abszolút hatalommal kormányzott „összbirodalom“ fölé egy új, átalakító korszak hajnalpirját kezdék vetni az olaszországi vesztett csaták, — Ferencz Károly nem igyekezett föltartóztatni a történelem kerekét, sőt bizonyos rokonszenvel fogadta az új időszakot. Gyakran hívta magához ebédre a jövőző vezérférfait, a későbbi „polgármisztereket“, hogy, mint kedélyesen mondogatá, ismerkedjenek meg az igazi bécsi konyhával. Azonban az osztrák urak házában amaz emlékezetes ülése után, melyen a római szentszékek köztött konkordátumot eltemették s lelkes néptömeg gomolygott végig Bécs utcáin, komoly aggodalom szállta meg az agg herceget: az 1848-iki idő kezdetét látá e mozgalomban. „Ujra jön a forradalom“ — mondá Ferencz Károly, a ki a családi tanácsban a lehető legmelegebben nyilatkozott a Rómával fönttartandó jó viszony mellett. Ekkor lépett föl utóljára hivatalosan államügyek fölött intézkedő családi tanácsban, — aztán többé soha. Ezentul az ő számára meghalt a politika.

Ferencz Károly Bécs legnépszerűbb alakjai közé tartozott. Midőn a nyájas tekintetű öreg ur, kinek a nagy kor kissé oldalt fordítá fejét, mindennapi sétakocsizására indult a práterbe, — minden ember megállt, hogy köszöntse; de ő nem várta be azt, ő köszönt előbb. Hatos fogata már csak ő neki volt az osztrák fővárosban s elhunytával a régi időkre emlékeztető pompás fogat is nyugalomra tér alkalmasint. Különben ő nem sok örömet talála a föuri sportban, az ő kedvencz sportja az volt, hogy jótékony intézetek védnöke lehetett. A nyarat rendszeren Salzburgban

vagy Ischlben tölté, s ez utóbbi fürdőhely, hol a mult nyáron ott nyaralása ötvenedik évfordulóját is megünneplé, sokat köszönhet neki. Minden gyermek ismerte a jó főherceget, a ki itt egy szerény házban lakott. Már kora reggel megtette rendes sétáját egy hadsegéd kíséretében ahhoz a kápolnához, melyet neje emlékére építtetett. Jótékonyágáról egy adoma ma is él e fürdő vidékén, az ugyanis, hogy e reggeli útjában annyi kéregető szokott eléje járulni, hogy minden pénzét kiosztogató köztük, úgy hogy végre Zsófia főhercegnő rendszeren kikutatá a főherceg zsebeit a sétaut előtt, nincs-e sok pénz vele, s egy bizonyos összeget minden reggel átadott neki, kikötve, hogy ezt a napi budgetet át ne hágyja valahogy.

Amaz alakulással, melyen a monarchia a porosz háború óta keresztül ment, se-hogy sem tudott megbékülni az öreg főherceg. S valahányszor a német császár Ischlbe jött, hogy Ferencz Józseffel találkozzék: mindannyszor azt is jelenték az újságok, hogy Ferencz Károly főherceg Ischlből néhány napra Ausseeba utazott... A tél egy szakát is Salzburgban tölté, a hol a színháznak buzgó látogatója volt. Bécsben a Burgszínháznak volt rendes vendége. Színházi dolgokról igen szeretett társalogni, de a politikai viszonyokat mindig sötét szemüvegen keresztül tekinté, sohajtvá mondván, hogy csak az égi hatalmakban lehet reménye Ausztriának. Általában a legvallásosabb tagja volt az uralkodó háznak, s az egyház egy buzgó fiát, Bécs szegényei kegyes pártfogót vesztettek benne.

Temető a várhegy oldalán...

Temető a várhegy oldalán,
Benedd álljon egykor síri fám,
Innen nézzen el búss szellemem
A hon földén veszes éjken.

A nagy völgyön, mely a bércz komoly
Öbléből mint patak árja foly,
S futtában növekke emberül,
Sikkság tengerévé szélesül.

Nézzelek, te vidám rónaság,
Kit ölelve tart zord hegy-nyárad,
S apró falvak és nagy városok
Szigeteit tengerként mosod.

Hajh, mikor e nyugvó oceán
Volt más népek medre hajdanán,
S közéjük korbácsolt a magyar,
Mint rettentő mérgező zivatar!

És kiszórta őket messzire,
S mélyét-hosszát betölté hire!
Zászlajok szállt árboezul, dicsőn,
Vérszemű sas az árboeztetőn!

Árpád zúgott itt el mint a vész,
Véle Bulesu és Szabolcs vitéz,
S raktak bék' időn saszfékeket
Felső-szakgató sziklák felett!

S mikor — el nem fajzott unokák, —
E várat is kunczok lakák,
S járt negédes tánczot, szaporán
Német vértan magyar buzogány!...

A hatalmas bajnok mind letűnt,
Várromon borostyán gyásza csüng!
Hősök ágya vagy te is csupán,
Temető a várhegy oldalán!

Itt, midőn felkél a holdvilág,
Jelentvén a holtak hajnalát,
Százados diófák éjjelen
Tárogatóm megzenditem ént!

Magam is a mult kísértete,
Szilaj búss lesz síri zengzete;
Addig fúvom, míg ez anya-föld
Minden alvót fegyverkezni költ.

Csörömpölvé lépnek majd elő,
Csontjok súlyos fegyvert emelő,
És bujtván a harci riadás,
Lecsapnak mint felhőszakadás: —

Hogy az apák dühe fuja szét
E hon sok fölmagzott ellenét,
Vagy, a mit nem tesznek a fiak:
A hazáért újra haljanak!

Bartók Lajos.

Pusztai találkozás.

Elbeszélés.

Irta **Baksay Sándor.**
(Folytatás.)

Csont Ábel ur leeresztette maga alól a jobb lábát, s a viszonyosság elvénél fogva a balt huzta föl. Majd meglátja ő, ki lesz az a preceptor!

„Tehát nyolc hold föld...“

— De robot munkát nem végzünk ám rajta, mint falukon szokás.

„Nem; bele lesz írva: A miveltetési költségeket haszonélvező nézvé...“

— Ugy nem bánjuk.

„A gabna fizetést 45 évében gondom megállapítandónak, s évről évre közadakozás útján beszerzendőnek...“

— Gabona czim alatt *kenyernek való* értetvén, a mi elegybuzának is nevezetik...“

— És meg nem engedtetvén, hogy e czéltől *valakik valakik* által személyesen megkerestessenek, és az adakozásra mintegy végrehajtásilag kényszeritessenek...“

„Ugy lesz. — Végre hogy indítványozó ur azt ne gondolja, hogy más alszik, mig ő viraszt, hálás elismeréssel veendő tudomásul bejelentem Pátróiné asszony kegyes alapítványát. Ő ugyanis száz aranyból és száz váltó forintból álló alapítványt tett a tanítói fizetésre.“

Semmi riadó éljenzés. Ellenkezőleg, az ijedtség némasága. Általános elszörcsölés. A pártok meghökkennek. Mert a Dávid zabja, az Ámbár Lőrincz petrenczéje, a familia fa-rátája, és az Áron czövek-jussa szerintök még mind csak elvi oldalához tartoztak a dolgoknak. Piros és fehér borsó-szemek, melyeket Ihárosi és Mecseki urak csak egymás ingerlésére és mások mulatására rakogatnak a malom-táblára. De száz arany! Ez már nem elv. Ez méltó arra, hogy elszaladjon tőle az ember. Mert a mily bizonyos, hogy a többi deputatumok megannyi ágyúsánczok, melyeknek lőtávolába semmiféle preceptor nem mert mutatkozni: ép oly bizonyos, hogy a száz aranynak nem elvi immár, hanem szomorú fizikai következzése egy magyarországi, átilás, kurtaszáru-kazinczipás fiatal ember lesz.

Most már olyan lejtőre jutottak, honnét nincs visszatérés. A száz arany egy rettenetes kő, melyet semmi pártszövetkezés száz keze ki nem huz a Dunából. A Minekák fenyegető tekintetét vetették a Kikőhuznyira, s toltult ki az udvarra folytatni a csetepatét.

Utóljára csak két ember maradt a szál-lában. Talpárdi és Ihárosi.

A két férfi merőn nézett egymásra.

Ihárosi tekintetében kérdőjelek hemzsegték. Hát te leggazdagabb embere a

pusztának, hatalmas végrehajtó eszköze a civilizáló hatalomnak, főnöke a megyének és oszlopemere az egyháznak! Megbénultál-e, hogy ennyi dicső példa nem ragad magával, megkövültél-e, hogy ennyi áldozat nem lelkesít?

A néma kérdést értette a kihívott és így felelt rá:

— Ó te bunfordi Ihárosi! te legnagyobb szédelője a világnak! te Law! te Barnum! mit fundáltál ki már megint azzal a kerek fejjel? — Micsoda száz arany az a Pátróiné száz aranya?

— A mivel urambátyám öregapja adós maradt a második feleségének.

— Mindjárt gondoltam. Így szentül van a dolog. Majd az öregapám megfizeti. — Aztán te Psammenith! oda mersz boldonitani arra a hegyével lefelé állított piramisra valami boldogtalan embert? A száz aranyod kamatját sohasem látod. A birkások elmennek a bérletből, Dávid zsidó idehagyja a körösmát, Juczi nénéd meghal: ki fizeti akkor a vaját, meg a zabot, meg a szalonát?

— „A holnapi nap gondot visel az ő dolgairól!“ felelt Dávid ur példás kegyességgel. Emlékszik-e rá tisztelt urambátyám, mikor a tolnai Duna-kanyarulatot átmetesztek? Egy hat öl széles csatornát ástak Domborítól Gemenczig, a mire azt mondta a bogyszlói biró: „Mind megiszom én uram azt a vizet, a mi ezen az *ásáson* lefolyik.“ No hiszen ihatná most. Béctől Belgrádig nincs olyan medre a Dunának; széles, mély, egyenes. Az én dolgom is csak ilyen. Megássuk a hat öl széles csatornát, és a vizre bizom, hogy csinálja a többi, ha Duna. Ha pedig nem Duna, akkor magmarad a száraz árok, emlékeül a sikertelen munkának. Sikertelen volt, de munka volt.

— Nagyon böles beszéd ez a te furt fejedből Dávid. — Hát aztán te mivel járulsz a kollegiumod alapjához?

— Erkölesi támogatással! vakkantá ki Dávid ur.

— No nekem az nem terem. Hanem itt van száz forint az építésre. Azonfelyül kapsz harmincz mérő buzát, — nem a tanító két évi fizetésére elpocsékolni, hanem a takarékmagtári huzavonódra, hogy a gányókat legyen mivel eladósitanod. Száz esztendő mulva az egész pusztá belekerül a granáriumodba. Hanem aztán vége legyen a kol-dulásnak. A száz aranytal pedig elhallgass, mert calumniát akasztok a nyakadba.

Bánta is azt Dávid. Fölszedte a sátorfát, hazament, és leirta a díjlevelet egy forgalomból kiment 15 kros bélyegpapírra, hogy hiteles legyen. Azt elküldte Mecsekihez, hogy írja alá, mert ő a keresztapja ennek a bolondságnak. Azután magához hivatott két szövívő Kikőhuznyit, hogy ha olyan nagyon erősködtek az oskolán a Dávid zsidó kedvéért, hát mármost hitelesítsék. Azok aláírták daczból; ne csak mindig az legyen meg, a mit az urak akarnak!

IV.

Ihárosi beporozta az aláírásokat, borítékba zárta a hitelesített díjleveleket, és beküldötte a postára, cimezvé az x-i kollegium Rektorának. Másfelől esőszök által felrendeltette a pusztában lakó mindenféle szegénységet, a zselléreket, kis bérleket, gányókat, juhászokat, gulyásokat, még pedig feleségestől. Gyűlést. Birság alatt nem szabad elmaradni senkinek.

A szegénység örült, hogy ő is bevéte-tett az alkalmi sáncaiba és életében egyszer ő is tarthat familia-gyűlést. Fel is gyűlt szép számmal; az asszonyok is mind. Hogy ne! olyan drága urnak a szép szavaira, mint a nemzetes uram!

Könnnyű itt gyűlést tartani, mert ugy hallgatják a nemzetes urat, mint az angyalt. Aztán itt nincs se Mecseki, se Mineka. Maga Dávid ur elnök is, jegyző is, szótöbbség is, általános felkiáltás is. Egy személyben.

Elmondta nekik, hogy a familia miben fáradozik. Hogy milyen lelkes alapítványok történtek. Csak maga Pátróiné száz aranyat adott. Talpárdi nagysága egy egész granárium buzát, melyből takarékmagtár lesz, hogy a szegénynek sohasem lesz szabad ezután megszorulni élet dolgában, mert onnan mindig kaphat, a mennyi kell; hogy lesz tanító, a ki elé járathatják a gyereket *telen*. Voltak ugyan, a kik azt követelték volna, hogy nyáron is, de ő erre halálra nem állt, inkább abba hagyja az egészet, mert ki örzi akkor a libákat? Lesz a ki elnékeli és kikiséri tisztességesen a halottakat. — A tanító fizetését a familia vállalta magára, mert ahoz csak birtokosnak van jussa, így tehát a nem-birtokos lakosokra semmi egyéb teher nem hárul, mint hogy néhány ezer vályogot megvetnek, és a fundamentom-hoz való követ kiássák, kirakják. S mivel a jelenlevő embertársak általános hallgatásából örömmel konstatálhatja az indítvány egyértelmű elfogadtatását, — ebben az értelemben enuncziálja és inprotokolálja a végzést, a jelenlevők neveit is bejegyeztvén.

Akkor elővett egy üres paksamétát, s abba a jelenvolt embertársak neveit bejegyezte mind. Diktálták a neveiket nagy örömmel, s törtettek előre, hogy ki ne találjanak maradni a listából.

— Most már kedves magyar-embertársaim, válaszszanak önök maguk közül két érdemes embert, a ki a jelen gyűlést lenni magukat megbizonyítván. — Ez a lap — s felmutatta a paksamétát — a késő századokra hirdetni fogja azon nagy lelkek neveit, kik önként és minden rábeszélés nélkül szívöket és vériket felajánlották a népnevelés országára. — Tehát a jövő hétéfőn minden háznéptől egy ember ezenel kirendeltetik vályogot vetni, illetőleg követ ásni a kerek tőből. El ne maradjon senki, mert az aztán nem az én szegye-nem lesz ám. Azt megmondom. Itt van felirva mindenki neve, a ki ajánkozott. Senki sem volt vele kénytelen. — Hát a ki mit magától ígért, bolondot én belőlem ne csináljon ám! Mert én nem vagyok gyerekek pedig feleségestől. Gyűlést. Birság alatt nem szabad elmaradni senkinek.

— Már most barátim, elbocsátom önöket áldásom kíséretében. E napon oszlopot emeltek önök maguknak; a kor embe-reinek, és a felvilágosodás fákyavivóinek lenni magukat megbizonyítván. — Ez a lap — s felmutatta a paksamétát — a késő századokra hirdetni fogja azon nagy lelkek neveit, kik önként és minden rábeszélés nélkül szívöket és vériket felajánlották a népnevelés országára. — Tehát a jövő hétéfőn minden háznéptől egy ember ezenel kirendeltetik vályogot vetni, illetőleg követ ásni a kerek tőből. El ne maradjon senki, mert az aztán nem az én szegye-nem lesz ám. Azt megmondom. Itt van felirva mindenki neve, a ki ajánkozott. Senki sem volt vele kénytelen. — Hát a ki mit magától ígért, bolondot én belőlem ne csináljon ám! Mert én nem vagyok gyerekek pedig feleségestől. Gyűlést. Birság alatt nem szabad elmaradni senkinek.

— Igen is, kérjük szeretettel, felelt egyszerre a két becsületes arcu galamb-ösz öreg, tudunk mi az urak nyelvén, mert sokat forgottunk urak között; abban vé-nültünk meg. (Hirheft lökötő volt mind a kettő.)

— Már most barátim, elbocsátom önöket áldásom kíséretében. E napon oszlopot emeltek önök maguknak; a kor embe-reinek, és a felvilágosodás fákyavivóinek lenni magukat megbizonyítván. — Ez a lap — s felmutatta a paksamétát — a késő századokra hirdetni fogja azon nagy lelkek neveit, kik önként és minden rábeszélés nélkül szívöket és vériket felajánlották a népnevelés országára. — Tehát a jövő hétéfőn minden háznéptől egy ember ezenel kirendeltetik vályogot vetni, illetőleg követ ásni a kerek tőből. El ne maradjon senki, mert az aztán nem az én szegye-nem lesz ám. Azt megmondom. Itt van felirva mindenki neve, a ki ajánkozott. Senki sem volt vele kénytelen. — Hát a ki mit magától ígért, bolondot én belőlem ne csináljon ám! Mert én nem vagyok gyerekek pedig feleségestől. Gyűlést. Birság alatt nem szabad elmaradni senkinek.

— Már most barátim, elbocsátom önöket áldásom kíséretében. E napon oszlopot emeltek önök maguknak; a kor embe-reinek, és a felvilágosodás fákyavivóinek lenni magukat megbizonyítván. — Ez a lap — s felmutatta a paksamétát — a késő századokra hirdetni fogja azon nagy lelkek neveit, kik önként és minden rábeszélés nélkül szívöket és vériket felajánlották a népnevelés országára. — Tehát a jövő hétéfőn minden háznéptől egy ember ezenel kirendeltetik vályogot vetni, illetőleg követ ásni a kerek tőből. El ne maradjon senki, mert az aztán nem az én szegye-nem lesz ám. Azt megmondom. Itt van felirva mindenki neve, a ki ajánkozott. Senki sem volt vele kénytelen. — Hát a ki mit magától ígért, bolondot én belőlem ne csináljon ám! Mert én nem vagyok gyerekek pedig feleségestől. Gyűlést. Birság alatt nem szabad elmaradni senkinek.

— Dejszen! uj terhet nem vállalunk. A mit ígértünk (egy ráta fa) álljunk, de

másik héten hozzáfogtak a vályogvetéshez. Az erősebbje ásta a tő fenekéről és rakta köbökbe a terméskövet; munka közben egy éltés özvegy juhász még arról is sut-togott, hogy van neki száz forintja, ő azon harangot vesz, de nem adja addig oda, mig meg nem hal, hogy ő rá huzzák meg legelőszőr. Ihárosi támogatta őket erköl-csileg; el-ellátogatott hozzájuk, mesélt sokat, kérdezősködött a családjaikról, tü-zet kért tőlök, dohányt adott nekik. Csupa jószág volt.

Mikor a vályog megszáradt, a kő kö-bökbe volt rakva, akkor figyelmeztette az embertársakat, hogy jó lesz ám sietni a behordással, mert az urak csak azt lesik, mikor lesz minden készen; egyszerre itt teremnek a szekereikkel s behordatják egy nap alatt mind, hogy a kész munka dicső-ségével dicselkedhessenek. A szegény em-berek aztán — be sokra lehet velük menni egy kis hazudozással! — elővonszolták az igáikat, gebéiket, s behordogatták a fal-ananyagot a fundusra.

Vályog-behordásra a kollegiumból is megérkezett a válasz. Dávid ur nagy ki-váncsisággal bontotta fel. Ki lesz, mi lesz, hány éves diák lesz? Micsoda ember az apja? Mert ezek mind lényeges kérdések egy világba lépő ifjura nézve.

Majd kiszédült a karos székéből, mikor az első sorokat átfutotta. — Hihetetlen az, hogy ennyi áldozatkészre ilyen vá-laszt adhasson mivel ember. „Hogy ilyen csekély fizetésre az ifjak nem vállalkoznak, hanem ha a Tekintetes Familia a kész-pénz-fizetést pengőben megajánlja, a véka-buzák helyett ugyanannyi mérőt ad, a kibocsátandó ifjunak, — mig háztartását berendezheti — sorba főzet, azonkívül a földjeit megszántatja, magot bele a tanító adván...“

— Huj, huj, huj! szörnyűkődék Dávid ur, nem olvasom tovább, mert itt még koszoros füge is következik. Nem is olvassa.

Hanem hirdet rögtön rendkívüli gyűlést rendkívüli tárgyban, s ott eredetiben felmutatja a példátlan levelet, melynek örül Mámög és Mineka, mert imé nem kell semmi erőt kifejteni a czél agyonüté-sére, minthogy megfától is meghal. A Kikőhuznyiak pedig képmutató fájdalommal forgatják szemüket Dávid zsidó felé, hogy ők megtették mindent, lássa a Dávid a többi. Látja is, és becsületes arcán vilá-gosan olvasható a komoly aggodalom. Mi lesz már most az ő gyermeikéből, a kik három hónap óta mindent elfeledtek s most nagyobb gonosztévők, mint akárme-lyik magyar gyerek.

— Az én ifjúságomban, panaszkodék Dávid ur, mindig tekintettel volt a kolle-giumi professorátus az előkelőbb helyekre; megválasztotta a java ifjakat, hogy becsü-letet valljon velük. Most pedig még azt merik ide írni, hogy csekély fizetés! Hát hiszen nem adhatunk neki viczispáni fize-tést! Hát mire való a kollegiumok, ha tanítót sem kapni belőlök? De panaszkodék nem segítünk a dolgon. Ha már minde-nünk megvan a mi kell, nem hagyjuk összeomolni a szép épületet. Tennünk kell. S ha méltóztatnak elfogadni, az én véleményem az, hogy vagy közakarattal neveljük az alapot a kollegium kívánatá-hoz képest.....

— Dejszen! uj terhet nem vállalunk. A mit ígértünk (egy ráta fa) álljunk, de

tovább nem megyünk. Zudultak fel a Minekák.

— Magam is ezen nézetben vagyok — fordítá Dávid ur a köpönyegét, — de méltóztassanak meghallgatni véleményem másik részét is. Tulajdonképen nekünk nem tanítóra van szükségünk, mert az csak egyoldalú szolgálatot tesz, azt is csak télen, holott mi egész esztendőre fizetjük.

sem kell neki terítgetni. Előre kikötjük, hogy független és önálló adminisztrátor lesz, akár püspöknek hívassa magát. E czélból csak a papi szolgálatokért járó díjakat kell a díjlevélbe iktatnunk. Punktum.

— És egy kéttornyú bazilikát a Nyőszörgő-halomra iktatnunk. Punktum. Dörmögte Csont Ábel.

Ábel ur megjegyzése ezuttal rosza-

lító, — lelkesülten felajánl; annyival is inkább, mivel közülünk neki van legtöbb oka sajnálni ezen hivatal hiányát.

Ezen utóbbi megjegyzés nem volt nagytárgy. Ábel ur a környék minden papjával hadi lábón állt. Szidta az atyákat utonfélen pataki diáknak, debreczeni diáknak. Nem is kereszteltetett az orthodox kokozásusokkal, hanem megvárta, míg megerő-

„JÓ TANÁCSOK.” — BRUCK LAJOS FESTMÉNYE UTÁN.

Mit gondol a Tekintetes Familia — ha már ennyi áldozatot hoztunk, kő, vályog behordva, tessék megnézni, — nem jobb volna-e papot hoznunk? Lévitát, azaz: adminisztrátort, azaz: lelkes tanítót, a ki tanít is, predikál is. Hiszen erre a fizetésre akármelyik káplán is eljön, mert jobb mint a legjobb káplán. Itt élhet tanulmányainak, maga ura lesz, senki asztalát

zúgással fogadtatott. Mindenkit elbájolt a Dávid ur ötlete.

— Kár a szent dolgokkal tréffalkozni! vágta vissza Dávid ur. En a tisztelt atyafi urtól egészen mást vártam. Azt vártam, hogy ezen javaslat után ő is meg hozza a maga fillérét az oltárra, és saját foglalkozásának gyümölcséből egy két itcze mézet — mely nélkül papi fizetés nem is képzel-

sődik a gyerek, akkor szekérre rakta, felvitte Gömör megyébe Uza-Panyitra, a hol — részjószága lévén — pátronus volt, ennél fogva a panyiti papnak kötelessége volt minden ellenséges érzület nélkül keresztelni meg a kis patronusokat és patronákat.

Most ezek és az ezekhez hasonló viszontagságok eszébe juttatták Ábel urnak,

hogy nemcsak az életnek, hanem a halálnak is van angyala, mely utóbbi ha betárlál köszönteni, messze lesz Panyitról hozni papot. Ezekkel a vaskalaposokkal pedig akkor se lehet birni, ha helyükbe megy az ember, hát ha még kocsi is kell őket rakni. Főrhéztelen kocsi is fel nem ül az egy se. Már pedig ő a csészt be nem küldi nekik, hiszen maga sem jár rajta, mióta

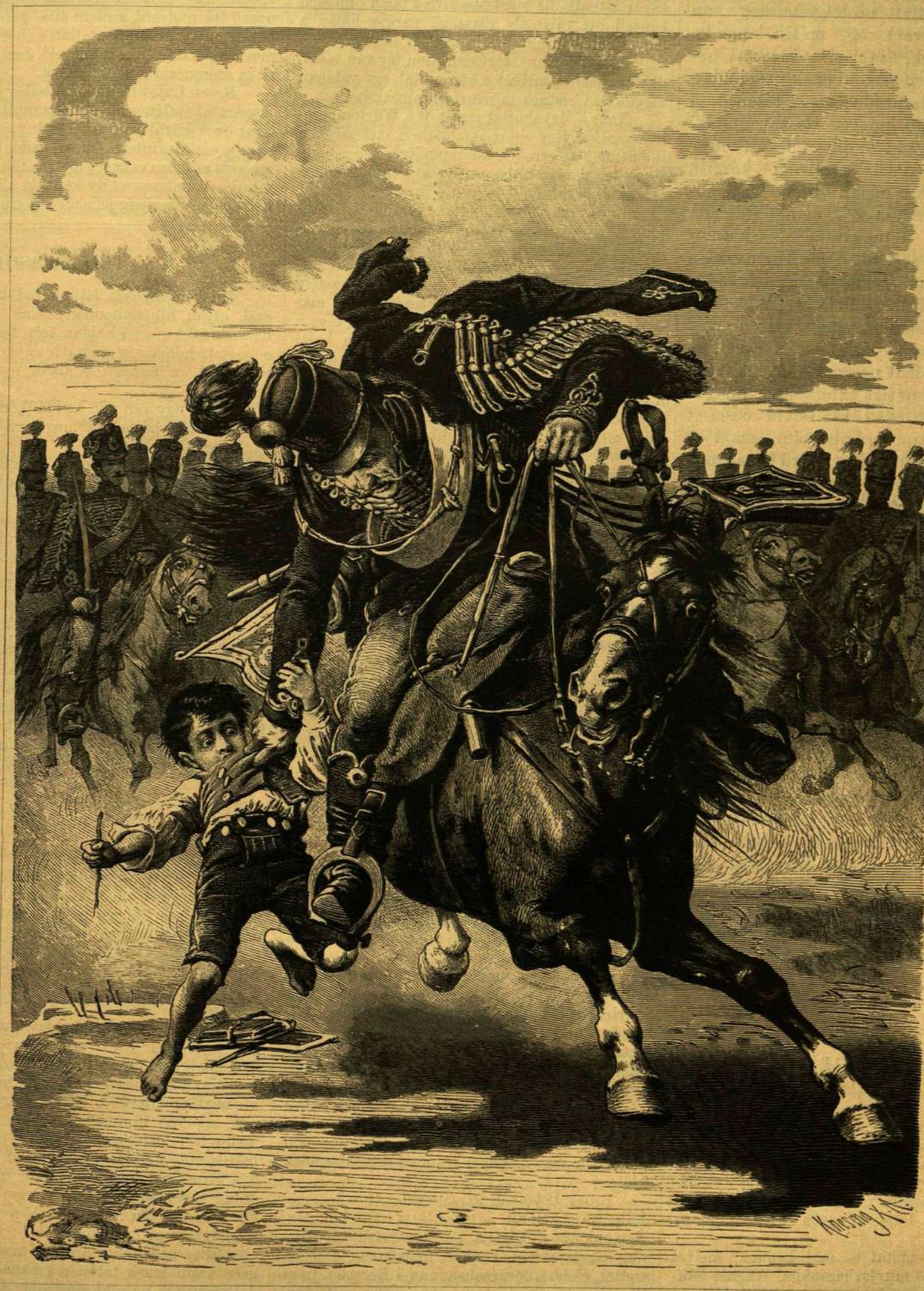
Ábel urra, mint a ki ugy képzettségénél, mint törhetlen jelleménél fogva hivatva van a leendő lelkes hierarkikus célzattainak gátot vetni.

— Mit! hogy én gondnok legyek? zudult fel Ábel ur, inkább a pusztából is kiköltözöm. Megrázta magán a subát és odahagyta a gyűlést.

Ihárosi tudta, hogy a ki a megtisztel-

lusi kurátoroktól megkülönböztetődjön. (Ne tessék derésre huzni ezt a szót. A mai hívságos évad ugyan nem használja, de a debreczeni codex — másnéven debreczeni grammatika — ugyszintén a debreczeni civis is halálig nem hagyja.)

Azután választatott még hét presbytert, a kik a jövő tavaszi egyházi gyűlésre — élükön Dávid urral — testületileg fognak

HUSZÁR BRAVÚR. — WAGNER SÁNDOR FESTMÉNYE UTÁN.

az asszonyt haza hozta. Mégis jó volna, ha helyben volna az alkalmatosság. — Kezdeti olvadni szivéről a következetesség zuzmarája, s már-már ajkain volt a méz, mikor Ihárosi újra kezdte.

— Sőt megvallom, hogy midőn ennek e szerencsés gondolatom támadt, ugyanazon pillanatban gondnokra is gondoltam, még pedig egyenesen Csont

tetés elől kiköltözéssel fenyegetődzik, annak a szive fájdulna meg, ha szaván fogának; másfelől azt is tudta, hogy a megtámadott ügynek mindig legcélszerűbb annak legnagyobb ellenségét állítani élére, mert ha oda áll, bizonyosan düllőre huzza. Ezen bölcs okokból tehát keresztülvitte az eltávozott urnak gondnokká választatását, még pedig főgondnoki ezimmettel, hogy a fa-

elmenni. Papot kérni az atyáktól, miután egyházuk szervezve van immár.

Addig pedig vegyük le szemünket Dávid urról. Hadd folytassa erkölcsi támogatását, mely abban áll, hogy meghozat Posnertől egy 152-ik számú vonalozott könyvet, azt elnevezi aranykönyvnek, és abba bejegyzi mindazok neveit, a kik „e mi zsenge egyházunk megalapításához

járultak" megjegyezvén, hogy az eszme Siró János és Uherszkó Márton becsületes birkások elméjében fogamzott meg. Ezek neve fényelt első helyen, azután jött Dávid zsidó, egy tovább végig a polyvaldozóig és vályog-behordóig, a kik ritkán örömben, mikor tudokra esett, hogy a könyv mármint be lesz terjesztve a szent székre örök emlékezetnek okáért.

Hathatós fegyver volt ez Dávid ur kezében. Kéz alatt hirdette, hogy van annak a könyvnek egy másik lapja is, mely II. résznek, azaz: *feketekönyvnek* nevezetik, melyben viszont azok nevei adatnak át a késő századok megvetésének, a kik a szent ügytől hidegen visszavonultak.

Igy az aranykönyv, meg a feketekönyv rakják naponként sorra a vályogot, keverik a sarat, hordják a nádat, a meszet, az épületfát. A hol a könyvek nem segítenek, segít a fufang, a magasztalás, a hol ennek is kötele szakad, Dávid ur nyakára jár az atyafiaknak, zaklatja őket deszkáért, költségért, ajándékért, fuvarért. Azok szidják, rutolják, Dávid ur nem marad adós. Egypár rozzant ajtóért még Mecsekit is megrevírálja. Hát ne tessék kicsibe venni drága Talpárdi ur azt az erkölcsi támogatást, mert azt feleli rá Dávid öcsese: „Csinálja utánam urambátyám, majd én meg kifizetem a harmincz mérő buzát meg a száz forintot. Nem volna jó dolgom, ha a magamét fogyasztanám, míg mászt hazatok. Magamat mindig megtalálom.”

Utoljára is, ez az ur egy fufangos fukar, a ki csak szóval tudja, — egy bohó majom, a kinek kedve telik benne, hogy macskákat keressen a maga mulattatására. Majd meglátjuk.

És ez az egész Tekintetes Familia, mely torkig uszik a bővségben, de isteneinek csak a hulladékokat őrözi, egy értetlen földhöz tapadt nép.

Nem tisztelt olvasó. Ez a familia egyenesen azoktól az ősköztől származik le, a kik — Csont Ábel nyelvén szólva — egykor azt kiáltották: Vitam et sanguinem, sed avenam non. Eltűntek és vérünket, — de a zabunkat nem. Azért a zabbal sem maradt adós. — Csak várjunk egy kicsit. Iharosi jól ismeri őket, — s tudja, hogy a fát sem vágják le egy vágásra, hanem a ki Á-t mond, majd a B-t is utána mondja. Ő erősen hisz az Á-ban.

(Folyt. követték.)

Huszár bravúr.

Wagner Sándor festménye.

„Magyar huszár, Isten katonája!” már a régi nótá is azt mondja, s a magyar népelet hagyományában egész mondanak alakult már, melynek hőse a magyar huszár s tartalma az ő csodáttel, a „hatvágástól”, melyek mindegyike hat halált hoz, a lóháton végbe vitt bálmulatos bravúrokig.

Egy ilyet mutat be mai képünk, melyet Münchenben élő művészünk, Wagner Sándor saját olajfestménye után rajzolt. Maga a festmény a párisi képtárlaton okozott megeredemelt feltűnést, a hol vevője is akadt.

E kép magától beszél, nem szükséges hozzá sok magyarázat. A ki rátekin, mindjárt eltalálja, hogy parádé van. Szép egyenes glóriába állították a huszárokat, s megindították sebes rohamra. Szárgulnak előre szorosan egymás mellett s oly egyenlő gyorsasággal, hogy nem lóhosszával, de még egy-egy lófejjel sem előzi meg egy a másikat. Mintha zsinórra lennének fűzve. Azt mondják az ahhoz érték, hogy az ily szép egyenletes rohamot ily pompásan nem tudja más végrehajtani, mint a lóra termelt magyar huszár.

Van is bálmulója az ily parádénak. Kicsődül ilyenkor a gyakorló tére a város apraja nagyja s gyönyörködik a szép fényes legényekben, kiknek piros eskő ragyog a fejükön s uszik utánok a levegőben a zsinóros mente, két újával, melyről azt hitte a német, hogy az is kéz. Most oly szaporán vág a huszár, ha egyszer neki keseredik, hogy igazán nem nehéz elhinni, hogy a huszárnak négy a keze.

A daliás látványra kijött tenger nép közül hogy hiányoznak az iskolás gyerek. Nem is lenne nélküle teljes a parádé. Hiszen legszebb ábrándképét láthatja itt megtestesülve s talán önmagát képzelet ott valamely tüsszögő paripa hátán a fényes ruhában egy tíz-tizenkét év mulva.

Ez minden huszárgyakorlaton így van talán, de az a jelenet, melyet a kép mutat, egy valóban megtörtént esetnek művészi megörökítése.

Nagy hadgyakorlat tartatott a Würtemberg-huszárokkal. Egy egész zászlóaljnyi szélességben indult meg az ezred a kommandóra, sebes ugetésbe, majd vágatásba menve át s mindig megtartva a sik mezőn az egyenes léneát.

Egyszerre a kommandó kanyarodást parancsol. A front oldalt fordul, a merre nem gondolta a bálmuló közönség. Menekül a ki tud. De egy szegény kis svábgyerek kővé mered a rémülettől s nem tud elmozdulni helyéből. A veszély egyre közelebb érkezik. A kis szerencsétlen már nem menekülhet, az ezred nem állíthatja meg a neki iramodott paripákat: a szegény fia halál fia bizonytalan, el fogják tiporni a lovak patái.

Ekkor egy legény megtöri a glédát. Kiválik a sorból, elébe ugat a homlokosornak s vágat egyenesen neki a halálra ijedt gyermeknek és a mint mellé ér, hirtelen lehajlik, megragadja jobb kezével a fiu mellén a ruhát, megmarkolja és fölkapja a nyeregbe egy pillanat alatt. A fiu meg volt mentve a biztos haláltól.

A huszár neve még ma is kegyeletos emlegetés tárgya a Würtemberg-ezredben, pedig még a forradalom előtti időből való ez eset. Bátor tetteért s egy élet megmentéséért meg is kapta a medáliát; de mikor az ezredes az egész front előtt a mellére akasztá az érdemjelet, s megdícsérelt szép tetteért: ugyanakkor előszólta a káplárt s kemény szigorú hangon parancsolá:

— Kend pedig verje kurtavarsa ezt a legényt 24 órára, hogyan mert jelentés és engedelem nélkül kirugni a sorból.

Ilyen az a katonai élet.

„Jó tanácsok.”

Bruck Lajos festménye.

A párisi Salon kiállításán ismét feltűnt egy magyar festő képe: *Bruck Lajostól* a „Jó tanácsok.” Teljes elismeréssel irnak az életképről, a festő tehetségéről, s a mint ezeket olvassuk, eszünkbe jut, hogy évek előtt szintén a párisi Salon kiállításából lépett ki oly erőteljesen Munkácsy.

Bruck Lajos neve ismeretes a budapesti műtárlatokból is. Egy csinos életképe, mely konyhában foglalkozó fiatal lányt az ifjuság kellemében tüntet föl: a bécsi világkiállítás magyar osztályában tüntet föl, s aztán itthon is ki volt állítva, több kis tájképpel együtt, melyek azonban szerény helyet foglaltak el.

Azóta külföldön tanult, s az utóbbi években Párisban telepedett meg. Fejlődésének haladásának határozott bizonyítványa a „Jó tanácsok,” s az elismerés, melylyel francia lapok szólnak felőle.

Bruck 1846-ban Pápán született, s kereskedői pályára készült, de a festészet iránti hajlamai atyjának egy jó barátja biztatásával találkozván, alaposabban kezdett foglalkozni a festészetel, előbb a fővárosban, majd Bécsben, hová állami ösztöndíjjal ment, aztán pedig külföldön, hol jelenleg is folytatja tanulmányait.

A „Jó tanácsokat” a gondos anya tartja leányának, ki a városba készül menni szolgálatba. Az előkészületekhez nem kellett sok idő; az összes czokmókjait (holmiját) magában foglaló kis csomag ott fekszik terében: ennél kevesebb súlyu terhet soha sem kellett hordoznia még eddig. De hát nem kénytelen-e biztos életmód után látni, öreg szülőit gyámolítani és segíteni őket a kis testvérek fölnevelésében? Bucsut mond családjának, jó barátainak és a falu kedves ünnepeinek; még nincs tizenhét éves és legelőször most gondol egész komolysággal a jövőre;

elméjét most fogta el életében először valami nagyon szomorú gondolat; tegnap még gyermek s holnap már nő; így kezd meg az élet göröngyös zarándok útját.

Az öreg anyja is mily végtelen gyöngédséggel függeszti reá tekintet az elválás legutolsó percében, s mily őszintén buzgalommal adja át neki utolsó utasításait és jó tanácsait; hogy int, óvja, ijeszti a nagy város csábításai ellen, s hogy igyekszik neki megmagyarázni, hogy a munkának és becsületességnek minő értéke van.

S míg az anya beszél, a gyermek alig tudja visszafojtani egyre kitörni akaró könnyeit. Könynyező tekintetéből, sírásra álló, összevont ajkaiából bizonyos kimondhatatlan és leírhatatlan szomorúság érzése tükröződik elő, melyet a művész ritka szerencsével adott vissza.

Bruck Lajos festménye teljes joggal vonná magára az általános figyelmet a múlt párisi Salonban; azok közül való e festmény, melyeknek finom s első tekintetre megragadó kelleméből a metszés mit sem vesz el; ellenkezőleg úgy látszik, mintha a metszés az ily képeket a komolyabb és tisztább egyszerűség jellegével vonná be.

Az erdő sirásói.

Ha vén anyókat látunk redőkuszálta arccal, olyan hihetetlennek látszik, hogy ezen a hervadt faközön hajdan szép rózsák virultak, e beesett homályos szempár egykor sugaraktól ragyogott, ez összeaszott ajkak nyájasan mosolyogtak.

Pedig úgy van; de az idő könyörtelen keze letörle mind e báj s a mi megmaradt, csak pusztává, merev és színtelen.

A természet törvénye kéréllhetlen, — de indokolt. Rombolnia kell: hogy alkothasson, ölnie: hogy új életet adhasson. S e törvény alól nincs kivétel. Minden, minék a természet létét ad, az elmulás hatalma alá van vetve.

Mily bájjavesztett, kopár arcot ölt télen a föld is! Pedig mily más volt arca, csak röviddel azelőtt!

Ifjú tünder volt, s ime vén anyóka lett ő is, ámbár szerencsebb amannál, mert a természet őt több arccal ajándékozta meg, midőn kiküldé a világűrbe végtelen útjára. Nála a Jánusfej nem mese. Míg az egyik arca az aggság színe-hagyott, gyászos mezébe hanyatlik, a másik ott tulnan az ifjuság teljes pompájában áll, sőt van olyan boldog arca is, mely szüntelenül virul, örökké mosolyog. Itt nem látszik meg a halál, mert az élet karöltve jár vele. A letűnt báj helyén rögtön újat varázsol a termő erő.

Nekünk a kevésbé boldog arcz jutott. Nálunk a tavaszi virulást a tél dermesztő hidege váltja fel. A barnult sudar mereven terjeszti ég felé lombvesztett ágait, s a fakó mezőkön illatos fuválnak helyett viharok sivatának. A folyam és patak fodros habját hideg páncélz fűdi; nem mormol, nem cseveg, hallgat mélyen.

Az erdő is oly csendes. Csak a haraszt roppan meg a vándor lábnyma alatt, s legelőbb egy-egy gyászosmezű varju károg a hallgatag magányban.

Mi más itt a világ tavasszal!... Mikor dús lombzat közt suttog a szellő, szerte hangzik a rigó vidám futtyje, a mátyás henczegő lárma, gerlebugás, galambkaczaj s a harkály ütemes kipp-koppja... Még az ingyenélő kakukknak, az erdő himpellérének böhökös nótája is mennyivel kedvesebb a halotti csendnél. Valóban, a mily fontos és meghatározó az erdő magánya tavasszal és nyáron, mikor esőndjé a rovarzsongás és madárdal még ünnepléséből teszi, oly leverő télen, mikor csak a szél orgonál a zizegő, recsegő ág között.

Mily kedves az apróbb madársereg csevegése, s mindenek fölött a kis csalógnay művészi dallama! Oh mily kicsiny világ az az igénytelen cserje ily egyszerű művészek! S ő mégis megelégszik vele. Nem kérdik hangjával, nem kérdi figyel-e dalára valaki? Magának énekel. Művész az isten kegyelméből, de igazi. A daltudó ember összejáruja a világot, hogy hangjának ezüstjét arannyal cserélhesse ki; a csalógnay ingyen osztja az isteni adományt. Az ember saját zsebének, ő parányi lelke gyönyöreért s a természetnek énekel.

Derek, kis teremtmény, s mégis te vagy az, kinek az önző, kapzsi ember lépten-nyomon cselét hánny, hogy megfoszszon egyedüli kincsétől, — szabadságától.

A múlt tavasszal fölkerestem az erdőt. Jó barátok vagyunk. Sok szívességet teszünk egymásnak. Ó a nap heve ellen lombot tart fölém, üde szellőjével meghűsíti izzó homlokom, csermelyéből innom ad, s ha fáradt vagyok, álomba ringat halk szuttogásával. Én meg aztán megkergetem olykor a pajkos fiukat, ha fészekszedni látom, s megóvóm letérés ellen ágait; lehorzsolom itt-ott a mohát a törzs kérégét, no meg letaposok egy-egy kárteknay hernyót, mely az erdő tujéit, a levelet pusztítja tömegesen.

Egy tisztáson két paraszt fiuval találkoztam. — Nem vesz az ur fülemülét? kérdi az egyik.

— Mutasd, hadd látom. A fiu belenyúlt tarisznyájába s kihuzta a szegény madarat.

Föltettem a tenyeremre, hogy visszaadjam az erdőnek. A kis állat lázasan pihegett, de nem mozdult. Hozzá nyultam, hogy felrázzam kábultságából, mire egyet leingyentt szárnyaival, de nem szállt fel a magasba, a földre hullott alá. Hogy fölelmetem: észrevémem, hogy kis csőre szögletei véresek. A gazficzkók agyonnyomták szegényt.

— Nem lesz annak semmi baja, — szolt a suhanecz vizgatolalag. Meg van csak egykissé rémülve, adjon az ur érte tiz krajczert s vigye el.

— Tiz bot jár neked, gaz ficzkó, a miért megfogtad ezt a szegény madarat. Ki engedte meg, hogy ilyet cselekedjél?

— Az anyám küldött az erdőre, hogy keressek valamit, nincsen most más munka.

— Dehogy nincs, hát a hernyószedés? Ha madarat fogsz, azért legelőbb elpáhol minden tisztességes ember. A madár hasznos állatja a gazdának, mert pusztítja a bogarakat. Ha munka kell, jöjjetek el holnap hozzám hernyót szedni.

Természetes, hogy azért sem jöttek el. A szegény madár végéhez közelgett. Göröcsösen nyitogatta olykor csőrét, mintha fuldoklott volna. Leheveredtem a fűbe s magam mellé helyeztem.

A küzedlem nem tartott soká. Kis szívének verése csakhamar megszűnt. Egy dálnokkal szegényebb lett a berek.

A kis művész hulláját egy bokor mellé fektetem, s betakarom a szomszédos bükk leveleivel. Életében lomb között zengte elragadó dalait, illő, hogy abból legyen szemfődője is.

Igy gondoltam én, ám a természet másként intézkedett.

Egy-két nap mulva, alkonyatkor ismét fölkerestem az erdőt, s véletlenül a kis halott sirájához érkeztem, meglepetve tapasztalám, hogy gondoskodásom czéltalan volt. A kis dálnok lombtakarója eltűnt, s midőn ennek okát fűrkészve, közelebb léptem, tanuja lettem a természet egy sajátoszerű működésének.

Vagy öt-hat apró bogár sürgött a madárhulla körül élénk tevékenységben. A természet sirásói valának, a természetrajz által oly költőtlenül elnevezett „temetődögösek”. E szerint hát az „Entreprise des pompes funéres” nem emberi találmány. Megvan az a természetben is.

A kis munkások fekete-vörös csikkokkal tarkozott szárnyapajzsokkal úgy tüntek föl nekem, mint a temetéseken működő ministráns fiuk vörösáru öltönye. Valóban, a természet jól választá meg sirásói mezét. A halál és élet színeit bőlesen egyesíti. Gyászolni illő a halottért, de illő legott utalni arra is, hogy a halálból új élet támad. Nincs enyészett, nincs megsemmisülés, csak az alak változik. Az élet örök és végtelen.

A természet e működése megkapott. Kissé félre álltam, hogy ne zavarjam a munkát, s feszült érdekltséggel figyeltem az apró sereg komoly tevékenységére.

Közvetlen a madárhulla mellett, s részben alatta és pedig annak *hosszában* vermet készítettek. Már jó ideje lehettek munkában, mert a gödör 3-4 hüvelyknyi mély vala, s váltig elég a tetem befogadására. Mégis soká kellett várom, míg a temetés szomorú cselekvénye megtörtént. Mikor aztán a kis munkások véleménye szerint már elég nagy volt a sir, hozzá láttak a hulla lehengerítéséhez.

E czéltől tölök kitelhető erővel furakodtak fejeikkel a madártemet alá, nyilván azon igyekezettel, hogy azt kissé fölemelve, helyéből ki-mozdítsák. A törekvés bár hosszas, de kitartó erőfeszítés mellett sikerült.

A madár mindegyre jobban közelgett a verem széle felé, míg végre saját súlyától vonzatva abba legördült.

TIZENÖTÉVES KAPITÁNY.

VERNE GYULA REGÉNYE.

ELSŐ RÉSZ. — HATODIK FEJEZET.

És ezeket.

Mikor Negro a fedélzetre lépett, először senki sem figyelt rá, s észre sem vette a mérges pillantásokat, melyeket a kutyára vetett, mikor meglátta, hogy áll a két betű előtt, mintha madarat állana. De Dingo, mihelyt a szakácsot megpillantotta, elfordult a betűktől s fogait visszorgatva mordult a sötét képű emberre. Negro dühösen nézett az ebre s fenyegetőleg emelte rá öklét; de azután szó nélkül tért vissza szobájába, mintha a feltűnést akarná kerülni.

— Itt valami titok lappang! — mormogá Hull kapitány, a kinek e kis jelenet egy mozzanata sem kerülte el figyelmét.

A többiek figyelme azonban a kutyára volt irányozva s a két betűre, melyeket az abc-ből kiválasztott s tökéletesen ismereni látszott.

— Nem csodálatos-e — kérde a fiatal Dick, — hogy egy eb a betűket ismerje?

— Különös minden bizonytalan, — mondta Hull kapitány, — ámbár joggal meg, hogy nem valamennyi betűt, csak éppen az S. és V. t látszik ismerni; ki tudja, mily sajátságos körülmények idézték elő azt, hogy figyelme éppen két betűre irányuljon és pedig oly mértékben, hogy azoknak alakja tökéletesen bevésődjék emlékébe. Ebeknél egyébiránt számos példája van ennél nagyobb értelmiségnek is.

— Csak szólni tudna! — felelt a fiatal hajónövendék, — akkor elmondanám, mi köti őt e két betűhöz, s miért haragszik a szakácsmesterre, a kire csakugyan úgy látszik hogy foga van.

— És pedig milyen foga! — jegyzé meg Hull kapitány, éppen abban a perczben, a mint Dingo, szájját eltávtva, hatalmas fogait mutatta.

Dingo azonban nem tudott beszélni, — s így a titok egyelőre megfejtetlen maradt; ámbár a hajón a beszélgetés még több ízben is visszavért erre a tárgyra; s mindannyiszor kifejezésre jutott a gyamu és bizalmatlanság Negro ellen is, ámbár ennek magyiselete különben nem adott okot a megrovásra.

Dingo azonban nem tudott beszélni, — s így a titok egyelőre megfejtetlen maradt; ámbár a hajón a beszélgetés még több ízben is visszavért erre a tárgyra; s mindannyiszor kifejezésre jutott a gyamu és bizalmatlanság Negro ellen is, ámbár ennek magyiselete különben nem adott okot a megrovásra.

A hajós nép szemsében pedig úgy állt a dolog, hogy Dingo olyan tudós kutya, a mely olvasni tud, sőt talán írni is — legalább annyit, mint egynemely matröz a hajón.

— Miért ne! — szolt a kormányos, Bolten, — hiszen vannak állatok a melyek beszélnek is, papagáj, szajkó; miért ne beszélhetne egy okos kutya is, holott szájjal csak könnyebben eshetik a beszéd, mint madár-észre.

— Az igaz, felelé Howik az árboz-mester; csak hogy arra még sem volt példa.

Hátha e jó emberek tudták volna, hogy de bizony volt; és egy tudós dánusnak volt egy kutyája, a mely husz s egynehány szót egész világosan ki tudott mondani. Természetesen csak úgy nem értette, a mit kimondott, mint a papagájok; de azért a torka úgy volt idomítva, hogy szavai érthetők voltak.

Elég a hozzá, Dingo a hajó hősevé vált. A kísérlet számtalanszor ismételték vele; elébe rakták valamennyi betű koczkát — s ő, soha el nem tévesztve, mindig az S. és V. betűket választotta ki a többi közül. A többi betűre semmi gondja sem volt, ez a kettő birta érdeklődését kizárólag.

E kísérlet Benedek rokon, mint állatdud előtt is több ízben ismételték; ő azonban, csupán a bogarak iránt érdeklődés, nem sok ügyet vetett reá. Egy ízben mégis méltóztatott megjegyezni, hogy ingyen sem kell gondolni, mintha az oktan állatok közül éppen csak a kutyáknak lenne kiváltságuk olykor okosoknak lenni; úgy

nevezett alsóbb rendű állatoknál nem egyszer találunk még magasabb értelmiséget is; s erre egész sereg példát hozott fel, melyekben sokkal kevesebb rész jutott a hódokra s egyéb négy-lábukra, mint a méhekre, hangyákra s mindenféle bogarakra, az ő kiváló kegyeazeire; s az egész tudományos előadásnak az volta a zársva és foglalata:

„in minimis maximus Deus“

— „a kis dologban tetszik meg leginkább az isten nagy volta“ — a mi igaz is.

A tudós bogarász e nagyszerű beszéde azonban legkevésbé sem csökkentette azt a köz-tiszteletet, s melyben Dingo a hajós népnél részesült, mely őt nem szünt meg valódi tüneménynek tekinteni az állatvilágban.

Mondani sem kell, hogy Negoro nem osztotta a többiek ez elragadtatásában; ő kicsiny-lés álarca alá rejtette bizalmatlanságát (hogy erősebb szót ne használjunk), a melyvel a becsületes eb iránt viseltett.

S meg kell vallani, hogy a bizalmatlanság kölesönös volt, mert Dingo sem mulasztott el egyetlen alkalmat is, hogy a szakács irányában épen nem barátságos indulatát kimutathassa; a miért is Negoro, a hol s mikor csak lehetett, ki is kerülte a vele való találkozást.

Február 10-én az észak-keleti szél, mely eddig folyvást akadályozta a hajót az egyenes haladásban célja felé, észre-vehetőleg megcsönésedett. Hull kapitány örömmel vette tudomásul e változást, mely ha tartós marad, reményt nyújtott, hogy végre gyorsabban haladhata a kitűzött irányban, s talán az eddig elvesztett időt is kipótolhatják. Azonban néhány nap telt még belé, míg a szél egészen s állandóan nyugati irányt vet föl s őket a nyílt óceánra segítetté.

A csendes óceán e tája az év e szakában még rendesen pusztá és elhagyott szokott lenni. Ritkán mutatkozik hajó is rajta. A déli tengerek csethalásai még nem látták eljöttnek az időt, hogy ennyire feljőjenek; s így a „Vándor“ nem is számíthatott arra, hogy mostanában hajóval találkozzék.

De azért, ha a tenger pusztá s elhagyott is, a láthatárt a hajóknak kötelessége folytonos figyelemmel kíséni. Különben a tenger felszine, ha hajó nem uszik is rajta, mindig változatos; egy vízi növény vagy állat uszása lekötí a figyelmet s az örvénylő hullámok karikái tápot nyújtanak a képzelődésnek. Az óceán élete mindig élénk és izgatott, felszínén úgy, mint mélysegeiben. A felbukkanó halat a lég szárnysai lesik s csoportosan kísérik — s ha más nem: a nap-sugár játéka a habokon mindig életet kölcsönöz a vizek végtelen sivatagának.

Talán senki a hajón oly figyelemmel nem kísérte a tenger és a légkör e jelenségeit, mint a fiatal Dick Sand. Számítalanszor adta jelét csaknem bámulatos ügyességeknek, ha puskájával egy-egy alig felbukkanó halat, vagy egy messziről lecsapó madarat vehetett észbe, s azt rendesen el is találta. Weldonné, a ki a fiút mindenben annyira megkülönböztette, ez ügyességeért is nem egyszer fejezte ki elismerését.

A mondott napon is Weldonné épen a fedélzeten sétált, míg Dick, a kis Jakabbal, közelében állott s mindnyájok figyelmé a tenger hullámozó, de egészben véve csönés felszínére volt irányozva.

Egyszerre egy sajátságos jelenség kötötte le mind hármuk figyelmét. A tenger vize, csaknem rögtönösen, pirosító szint látszott kapni, mintha csak vér ömlött volna el rajta, és pedig oly mesz-sziszégen, a meddig csak a szem láthatott.

— Nézd csak Dick, — szólítja meg Weldonné az ujoncot, — mily különös szint vált itt a csönés Óceán! Talán valami tengeri növény adja neki e vörös színezetet?

— Nem asszonyom; hanem apró héjazec állatok myriád-meg myriádjai, melyek a roppant vízi emlősök táplálkozására rendelvek. A halászok ezeket, találóan, csethal-kenyérnek nevezik.

— Héjazec-állatok, monddod? De hisz oly aprók, mintha csak parányi rovarok lennének. Benedek rokonod ugyan csak fog örülni, ha sze-degethet belőlök gyűjteményébe.

S mindjárt le is kiáltott:

— Benedek rokon! jöjjen csak fel.

A szolított csakugyan meg is jelent a fedélzeten. Csaknem egyszerre vele Hull kapitány is. — Benedek rokon, — szólta Weldonné, látja azt a roppant terjedelmű vörösséget a tenger színén.

— Nini, veté közbe Hull kapitány, hisz ez csetkenyér! Benedek úr, most jó alkalma lesz e héjazecokat tanulmányozni.

DINGO FOGAIT VICSORITVA . . .

TIZENÖTÉVES KAPITÁNY.

— Mi gondom nekem a héjazecokra!
— Hogyan, hisz ezek is az iz-állatok hat serege közül az egyikbe tartoznak; ön pedig entonolog!

— Az ám, de nem vagyok a héjazecokra különös figyelemmel; én kiválóan hexapodista — vagyis bogarász vagyok.

— No ha őnt nem érdeklik e kis állato k: annál inkább érdekelnék a csethalak valamely példányát, ha közel volna. S ki tudja? Ha halászok, rendesen, ha ez állatkat myriádjaik megpillantjuk, már készen tartjuk szigonyainkat s feltesz-szük, hogy a csetet sem lehet messze.

— Hogy lehet, hogy oly nagy állat ily aprókkal táplálkozik? Kérdé a kis Jakab.

— Ej fiam, hát nekünk is nem lisztből kész-ül-e legjobb eledelünk? Az aprószemer is, csak sok legyen, mindjárt elég, s a csetek annyira szeretik e kis állatkat, hogy míg millióként habzsolják a vízből, egészen megfelelkeznek ma-gokról; s ilyenkor a legkönnyebb is hozzájuk férni, és szigonyt vetni rájuk.

E pillanatban — mintha csak igazat adna a

Hull kapitány előbbi állításának — egy matróz a hajó elő részén elkiáltotta magát:

— Csethal! amott, jobbra, előttünk!

(Folyt. követe.)

Egyveleg.

Mennyire van a földtől a nap? Ama fontos ész-lelések, melyeket a csillagászok 1874-ben tettek, midőn a Vénus a nap tányérja előtt elvonult, még maig sincsenek egészen feldolgozva. Az angolok részben már elkészültek feladatukkal, s Airy, a greenwichi csillagvizsgáló igazgatója összeállítá azokat az eredményeket, melyekre a távcsövekkel való észlelések vezettek, ellenben a photographia által kapottak még csak közelebről készülnek el. Ezekből már is kiderül, hogy a nap alkalmassint tá-volabb van tőlünk, mint előbb gondolták; mert míg a korábbi észlelések szerint a Venus átmenetele idejekor 20.035.000 mérföldnyire kellett volna a földtől lennie, a mostani eredmények azt mutatják, hogy 20.236.000 mérföldnyire volt egymástól a két égi test. Ha pedig az Új-Seelandban tett észlelé-seket, is beléveszszük a számításba, ott eredmény jön ki, mint ha a nap 20.206.000 mérföldnyire lett volna tőlünk a mondott időpontban.

Guizot, Thiers, Bismarck. Hessen hercege-ség volt párisi követe: Enzenberg gr. buzgón foglalkozott kézirategyűjtéssel és egy napon Bismarck elé is terjeszté albumát, ki a kérés-nek némi vonakodás után engedett. Azon a lapon, melyre Bismarck irt, már két más je-lige állt. Guizot volt miniszter ezt irta: „Hosszú életkorom alatt két böles szabályt tanultam, az egyik: sokat megbocsátani, a másik: sokat felejtetni!“ Thiers Guizot-nak évek során ellenese, alája oda jegyzé. „A megbocsátás ösztönességének nem árt egy kis feleledékenység.“ Ez alá ismét Bismarck azt irta: „Magam részéről az életben azt tanultam: sokat felelni s magamnak sokat megbocsátatni!“ Mind a hármat igen jellemzik e sorok.

Török élcz. Miklós nagyherceg főhadiszállásán sokat nevetnek Szavfet pasa egy élce fölött. Mielőtt Drinápolyból elutazott, Miklós nagyherceg ebédet adott, melyre Szavfet pasát is meghívta. A csemege Miklós nagyherceg a jobbán ülő pasától ezt kérdé: „El-felelédék őnt hűsítővel megkímálni?“ mire az élczes török államférfi így felelt: „Hagyja fenséged — már eléggé le vagyok hűtve.“

A Krupp gyártelepe. A Krupp-féle világ-hírű gyárról egy külföldi folyóirat érdekes statisztikai adatokat közöl. Ezekből nyerhe-tünk a gyár nagyságáról és forgalmáról némi fogalmakat. A munkások száma a gyárnál most 8500. A gyártelep 400 hektár területet foglal el, melyhez 1648 különféle kemenze, 298 gőzkazán, 77 gőzkalapács (2—1000 mássa súly), 18 nyújtóhenger, 294 gőzgép tartozik, (2—1000 lóerőig,) összesen 11.000 lóerővel. Ha az egész apparatus dolgozik, egy nap alatt kikerülhet a gyárból 2700 drb vasúti sín, 350 kerékkötő, 150 locomotív- és kocsitengely, 180 különböző kocsi-kerék, 1000 különféle rugó (vaspályák számára) és 1500 bomba. A gyár naponként 1900 tonna szenet és koaksot, 15.300 köbméter vizet és 24.700 kméter gázt fogyaszt el. Éjszaka ég a gyárban 21.215 gáz-láng s az utcára külön esik 1778 láng. A gyárnak saját vegytani laboratoriuma, fényképterme, nyom-dája és könyvkötő műhelye van. — A bányaművelés külön 5300 munkást foglalkoztat; a gyár kohójánál van 700 munkás; a gyárhoz tartozó összes telepeken van 14.500 munkás, az ezekhez tartozó család-tagokkal együtt pedig 16.200 személy, kik 3277 lakásban laknak. A gőzkazánok száma 432 drb, a gőzgépeké s az összes gőzgépeké lóerője 16.930.

Franciaországban most a személyes jövedelmi adó összeírásával foglalkoznak, s így kitűnt, hogy Franciaországban a Rotschild-család 1.207.330 frank jövedelmű adót fizet.

Gyenge nemzedék. Pozsonyban az ujonczozás egyik közelebbi napján 254 fiatal ember közül csak hat találtatott alkalmassnak katonai szolgálata.

Vasutak alkalmazása gazdasági célokra.

Talán semmiben sincs akkora haladás szá-zadunkban, sőt saját korszakunkban egy fél-emberélet óta is, mint a közlekedési eszközökben. A gőz, mint mozító eszköz nagyobb mérvű alkalmazása bámulatos haladást tett a mai em-berek emlékezeté óta. Csak hazánkról szólva: még sokak emlékezhetnek arra, mikor Széchenyi az első gőzhajót megindította a Dunán, a hol ma már száz meg száz hajó kéményének füstje emelkedik égnek. S alig több harmincz événél, hogy az első vasutvonal: Pesttől Szolnokig (1846-ban) és Pesttől Vácig (1847-ben) a for-galomnak átadatott. És ma már az országot minden irányban vasutvonalak szedelik át s ha anyagi állapotainkban 4—5 év óta oly rémletes pangás nem állt volna be, a mely óriási lendület volt az azt közvetlenül megelőző 4—5 év alatt: vasuthálózatunk ma már teljes lenne.

A vasúti közlekedésnek sok és roppant elő-nyei mellett, egy nem csekélyebb hátránya is van: drágasága; és pedig nem annyira ma-gának az üzletnek és a forgalom fenntartásá-nak, mint a vasut előállításának nagyon költséges volta. Roppant összegű befektetés kell ahhoz, míg a vasut elkészül s az első teher- vagy személyszállító mozdony és vonat végig szá-gul-dhat a síneken.

A vasut előállításának legköltségesebb része természetesen az alépitményekben áll: a tölté-sekben s azoknak oly szilárd elkészítésében, hogy az elemekkel és az évszakok változásaival bizton dacoljanak, s a rajtok átvonuló terheket állandóan megbirják. Ezért a vasut-építészlet egyik legnagyobb feladata az alépitmények aránylag olcsóbb előállítását kimódolni.

Különösen a különleges célokra szolgáló vasúti építkezéseknél van ennek a feladatnak tág tere. A viláfgazalmi nagy vonalok, melyek óriási mérvű szállításokra s folytonos nagy forgalomra számítanak, alig van e részben mód, tetemes olcsóságot eszközölni. De a kisebb vidéki mellékvonalokon, a csupán gazdasági vagy más rokon célokra szolgáló vasutaknál annál inkább: pl. bányák, gyárak, gazdasági telepek stb. külön-leges céljainak teljesen megfelelő vasutak olcsóbb előállítására nemcsak kívánatos, de kivihető is.

Decauville francia gépész-mérnök vasut-rendszere egyike az e feladattal legsikeresebben foglalkozóknak; és ez épen az alépitmények olcsóbb — s a mellett mégis teljesen célszerű — módon való előállítására van alapítva.

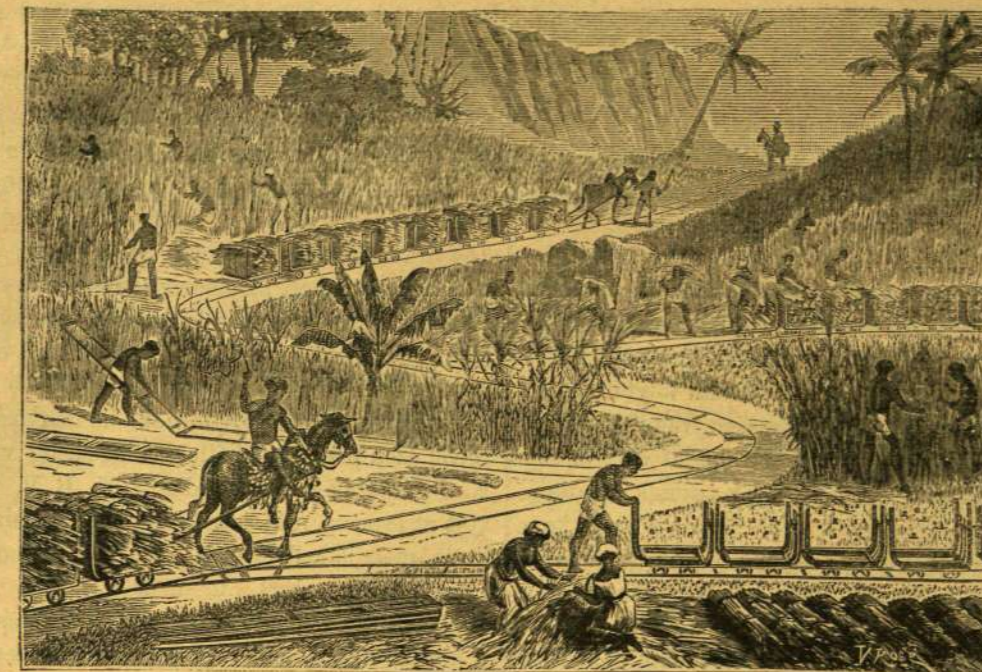
Szaklapokra bízván e rendszer részleteiből ismertetését* — itt csak egy pár általános tétel megemlézésére szorítkozunk.

A Decauville-rendszer alépitményének minősége a szállítási viszonyoktól, a talaj minősé-gétől, a szállítványok nemétől, főleg pedig azon körülménytől függ: gőzmozdony, vagy állati erő eszköz-e a forgalmat. Eltekintve ez utóbbitól, mely természetesen csekélyebb megterhelhetést feltételez, a gőzmozdonytal való szállítással is nagy a különbség a szállítandó tárgyak súlyához képest. Csekélyebb fajsúlyú anyagok (széna, szalma, gabna, fa-szén) szállításánál semmi alé-pitmény nem kell; a sínek egyszerűen rakat-nak le az elegyengetett talajra. Súlyosabb tár-gyak ellenben megfelelő alépitményeket követel-nek. De aránylag mégis csekélyeket, mivel a Decauville-rendszer kis, de nagy számú kocsiakat alkalmaz s így a terhet hosszú vonalra osztván fel, egy pontra csekély súlyt ereszt.

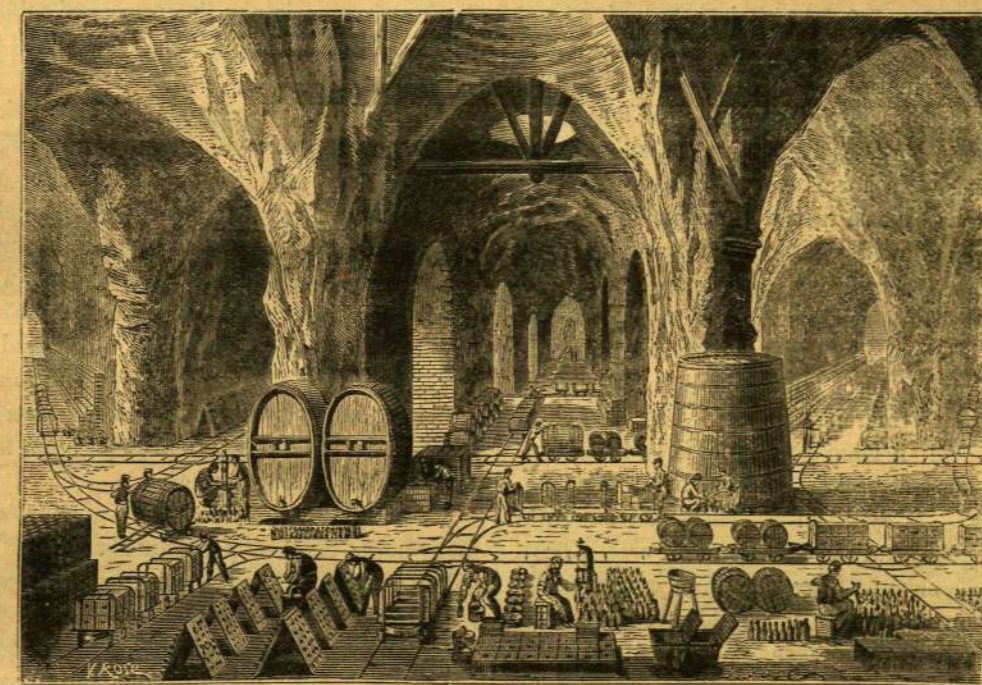
A mozdony vontató erejének kellő kihasz-nálhatása megköveteli, hogy nagyobb lejtők ne forduljanak elő, továbbá a kanyarulatok oly kör-íveken történjenek, melyek sugára legalább 8 méter legyen.

E rendszer alépitménye, más vasúti rend-szerekhez képest rendkívüli olcsóságot enged; mert egyrészt a keskeny pályaszín elkészítése kevés földmunkát igényel; másrészt a többi alé-pitményi munkák, mint kavicsolás, áthidalások stb. részint egészen elmaradnak, részint csekély költséggel foganatosíthatók. Jelesen az áthidalá-sok a legegyszerűbben, jó formán két gerendából állva s azokra keresztbe deszkákat erősítve, esz-közöltetnek.

* Ilyet ad Wagner László által jelesül szerkesz-tett „Földművelési érdekeink“ cz. szaklap, a melynek ezike alapján közöljük ez ismertetést s onnan vesz-szük át a két képet is.

Decauville-féle vasut az egyiptomi alkirályi ezekornád-ültetvényeiben.

Decauville-féle vasut egy francia pezsgógyár pinczejében.

E rendszer szerint készült vasutak közül kettőt mutatunk be rajzokban is.

Egyik egy francia pezsgógyár pinczejében, a másik az egyiptomi alkirály ezekornád-ültet-vényeiben van alkalmazva; ez utóbbi kizárólag lóerőre.

Vajha tudnánk, hazánk nagyobb uradalmáiban s üzleteiben is ily, olcsó s a mellett mégis célszerű szerkezetű vasutakat alkalmazni. Na-lunk, a kinstár bányáiban s érczkohóknál még mindig a régi, kezdetleges szerkezetű vasutak vannak alkalmazva.

Magyar peregrinus Plevnában.

Eredeti tudósítás romániai levelezőnkől.

Mióta Plevna elesett, azóta Romániának a Duna felé eső része folytonos nyomor és iszony színhelye. A kiéhezett, elfázt, erő nélküli, el-csigázott török foglyok, elébb a plevnaiak, azután a sipka-szófiainak, ezenként szállítatnak Niká-polyon vagy Szisztovon Alexandriába, Buku-restbe, vagy beljebb Oroszország valamely város-kájába; de ha valaki ezen 3—4 ezer főnyi csapa-tokban hajszolt, ezen egy román szuronyok közé préselt szerencsétleneket látja, már csak itt az uton is: el nem hiheti, hogy ezek a rongyokba öltözött, a nyomor és inség által végkép kime-rült ember-forma teremtesek lettek volna a plevnai hősök; azoknak nem fele, mint a hirlap-pek írják, hanem háromnegyed része alig némi fagyos földdel behányva rothad a Plevnától Fra-testig vezető uton.

Azt mondják Ozman derék katona, jó hazafi, erős jellem! De én azt mondom, hogy ha ő képes volt végbe vinni azt, a mit végbe vitt ezekkel az emberekkel, a kiket én láttam, és olyan körülmények közt, mint én észleltem, úgy ő nem Moltke, nem Napoleon, hanem valami felsőbb lény, a ki előtt a nyomor elbujik, a halál meg-

Nagy baj, hogy a megmaradtok majd soha sem kapnak meleg ételt; én magam láttam, mid-őn ötven-hatvan halott közül — egy éj áldozata egy háromezer főnyi csapatból — egy orosz őrnagy kiválogatott öt még félig élő, és katonái-val meleg helyre száraz szalmára vitette, théat hozatott nekik. Kettő elfogadta, kettő már képtelen volt elfogadni, egy pedig törökösen nyelvével esettente, azt mondta: „jok“ — Ha éhesen éj szállásra értek, első dolguk volt hóval megmos-dani, pocoslyaszerű félig fagyos vizet inni: és ez aztán elég is volt arra, hogy az ugy is elkényse-reedett gyomor többet be ne vegyen, — és reggelre elvégezte iszonyu munkáját. Nem nagyitok, de azt mondom, hogy képzeljen ön 30 ezer kórházi bete-get, elasztott tagokkal, sárga bőrrel, — hideg- és éhségtől annyira elkényseredve, hogy már a szá-jukat sem bírták csukva tartani; — képzeljen ön 30 ezer kórházi beteget a legnagyobb koldu-sánál sokkal rongyosabb rongyokba burkolva — esikorgó hidegben, térdig érő hóban, majd mezt-láb naponként 25—30 kilométernyire hajtva, a fergek ezereitől pusztítva, — képzeljen ön ma-gának egy ily csoportot, és előtte vannak a plevnai hősök.

Azt mondják Ozman derék katona, jó hazafi, erős jellem! De én azt mondom, hogy ha ő képes volt végbe vinni azt, a mit végbe vitt ezekkel az emberekkel, a kiket én láttam, és olyan körülmények közt, mint én észleltem, úgy ő nem Moltke, nem Napoleon, hanem valami felsőbb lény, a ki előtt a nyomor elbujik, a halál meg-

szegényli magát és harezolni küldi a sir jelöltjeit, hogy czéljában elősegítse, és nevét halhatatlanná tegye. De viszont akkor il azon a nemzetben, melynek kormányát ily nyomorban vagy fetrengeni, és nem birt nem csak segíteni, de még annyira sem ruházni vagy élelmezni, hogy legalább ne vesszenek el hidegtől, éhségtől. — Mit ér az a lelkesedés, melyet a nép mutat, ha nincsen kormánya — vagy ha van, ily lelketlen kormánya van. Fanatizmussal lehet jól verekedni, lehet rezignációval halni meg, de életem, ruházat, gond, rend nélkül hadat folytatni nem lehet. Nem az oroszok sokasága, vagy taktikája, vagy vitézsége, — nem az éghajlat vagy az idő viszontagsága, — nem a török vezérek tudatlansága verte le a török erőt, hanem a török kormány lelketlen hanyagsága, a főurak irigykedése és az a buta közöny, mely a legnagyobb veszély láttára sem mozdul meg, hanem csak saját hitvány bőrének épségéről gondoskodik. Itt már nem segít — mert lassan gyógyít — az alkotmányos forma, de nem fog segíteni egész Európa sem, mert fenntarthatja ugyan a török birodalmat, de a kormány lejjebb-lejjebb súlyesedését, az erkölestelen pazarlásban, irigykedésben és fondorkodásban meg nem akadályozhatja; és miután a nép, a középosztály még jó, még fogékony minden szöpre, jóra, és könnyen terelhető az igazi kerékvaságba: a kormányval szemben csak egy mód van az orvoslásra, t. i. „Inmedicabile vulnus ense recidendum est, ne pars sincera trahantur.“

Midőn ezekről így magamba elmélkedve, meleg szobám egyik zugában szivarfüst mellett vártam a lámpafényt, mely elűzze az esti fohászt; ajtómon erős kopogás és torokköszörülés ébresztett fel merengésomból — és Allah! ki jön be: „Adjon Isten a mi nincsen ez új esztendőben“ köszöntéssel? — Körösi barátom, a peregrinus. — „Tyűh kutya hétszázhetvenhárom döglött róka! mi szelvéss kergeti erre Körösi uram? És ebben a kegyetlen uniformisban! — „Én bizony Plevnából jövök, de már meguntam, hogy egy zsandar mindig a nyomomban járjon, így aztán most Triesztbe szándékozom, de befordultam pátri uramhoz, nem izen-e valamit Pestre, mert utamba akarom ejteni.“ — „Na biz azt jól teszi, van is izenni valóm.“ — „De tudja mit pátri uram? A ki most Plevnáról jön, az sok mindenfélével bővölkedhetik; míg a vacsora elkészül, jó volna tán, ha kiborotválkoznék, és mivel látom, hogy ott nem sok ruhakereskedő volt, de meg más okból is, vegye e zekét és váltson ruhát!“ — Ugy is lén.

Pár óra múlva jött az én peregrinusom, egészen kikefélve, borotválkozva, mosakodva. Képen azon emberek, — jobban mondva nihilisták — boldog megelégedettsége látszott, a kik azzal a biztos öntudattal indulnak utra, hogy „omnia mea necum porto“. Jól őszbe csavárodott elég bozontos nagy bajuszának két ága megelégedetten konyult kettős álla alá, három-negyed részben megkopaszodott fejetarkójáról előre volt vicszolva azon néhány szál ősz haj, mely még némi kacérságra mutatott ez emberben, a ki azzal szokott dicselkedni, hogy „független“. — Jobb kezében elválaszthatatlan vándor-botját, másikban pedig zsebébe dugott — még most is — toll-csutorás törökös pipáját szorongatta, és miután bebizonyította, hogy nem csak kenyérről él az ember, hanem friss kolbászszal és töltött káposztával is, és miután bebizonyította, hogy vizet soha sem iszik, még mikor mosdik is szorosan be fogja szemét, száját, nehogy egy csepp belé tévedjen: elkezdte beszélni, hogy volt, hogy nem volt Plevnában.

De ha én azt mind leírnám a „V. U.“ olvasóinak, annak még az 52-ik számban sem lenne vége. Röviden tehát csak annyit ösmertetésül az

én Körösi Abel patrióta uramról, hogy született Máté-Szalkán, honnan, úgy 1834-körül megszókvén, szürke gubájával együtt betévedt a debreczeni kollegiumba *dárdásnak*, és húzva-núzva odáig vitte a dolgot, hogy bajszos korában szerencsésen átesvén a subscription, úgy 1840—41 táján végre *bagoly* lett, és folytatta ottlézengését, míg csak nagytiszteletű Zákány József uram azon megjegyzést nem tette rá, hogy bizony „magából úgy sem lesz szalonna“. — Ekkor kiment a legelső beérkezett preceptorai állomásra, melyre más úgy sem vállalkozott volna, nemcsak mivel a disznópasztornak is jobb fizetése volt, mint a preceptorinak, hanem azért is, mivel ezen preceptorai állomás legkisebb volt a N. Sz. traktusban, hol pedig N. T. B. P. uram volt az esperes, a ki az efféle embereket nem tűrhette, még jó kedvében is lévén az a jó szokása, hogy a preceptorot „te“-nek, a levitát „izé-nek“, a kóstát „kendnek“, a rektort „magának“, a kisebb fajta papokat pedig „hüm“-nek szólította bevezetésül; ha pedig végig talált nézni egy ilyen sonkolyosi preceptor-féle boldogtalan népevel: reszketett az mint a nyárfalevél. És Körösi uram is egy ilyen esperesi találkozás után magát elbűsulva, elcsapta Sonkolyost és lett peregrinus.

Ezután soká nem lehet róla hallani, csak egyszer tünt fel egy emlékiratával, melyben azt fejteti, hogy milyen szép az, ha a toronybeli harangok őszhangzatosan szólnak, ennél fogva indítványozza, hogy a nádudvari kis harangot ki kell cserélni a peregi nagy haranggal, az erdőhegyi nagy harangot a margitai középsővel és így tovább az ő listája szerint, megmaradván a maga helyén csak a debreczeni veres toronyban az öreg Rákóczy, mely a debreczeni superintendia összes harangjai koncertjében a fagótot képviseli, és így párja nincsen.

Ebből látni való, hogy a szép, az izlés iránt megvolt az érzék a peregrinusban, csak az alkalom hiányzott kiképzetésére, de ez sem késett soká, mivel végig szolgálva a forradalmat mint honvéd — szerencsése emigransá tette, és így a szük körű peregrinusból lett egyetemes peregrinus, — világpolgár, a ki a szenvedő népek szabadságáért küzd és üldöztetik; egy magyar Márius, a ki hazája romba dőlten kesereg. És valóban 48 óta alig volt háború, hogy ő részt nem vett volna benne. Krimben voltigeur volt a francziáknál, — Olaszországban előbb a legióban, azután Garibaldit ezereivel Sziciliában, Nápolyban, — Amerikába a víz gyűléte miatt nem mehetett. Poroszországból elkésett, mert a háború kitörésekor Szyriából indult el gyalog Klapka után, de csak Komáromig érhetett, mikor a békét megkötötték, ezért is engesztelhetetlen ellensége Bismarcknak. Franciaországba elvből nem ment, mert az mondja, ott csak két *császár* verekszik, a *népek* ágyú-töltelék. Most pedig már három év óta küzd Ozmán alatt, míg végre imé innen is szerencsésen ép bérrel menekült, — és dacára hatvan évének, még jól bírja magát, holnap indul, mert soha egy helyen soká nem marad. Kezébe adtam e levelet, hogy önnek személyesen adja át, — ne féljen tőle, nem kér pártfogást, nem kér segítséget, megyen tovább, mint egy névtelen bolgój, míg egyszer elvész a világűrben, nem hagyva maga után annyi nyomot sem, mint egy éji lidérc, mely percze ugyan megvilágítja környezetét, de csak azért, hogy annál sötétebb legyen nyomokán.*

* Sajnáljuk, hogy az itt oly érdekesen leírt hazánk-fűző személyesen nem lehetett szerencsénk; a levelet postán vettük. Szerk.

Megváltozott hangulat Romániában.

Bukarest, 1878. február 24.

Mint régebben jeleztem volt, a románok soha az oroszok irányában rokonszenvvel nem viselkedtek. Ha velük indultak is harezba, ha, mint Plevnánál, egy rendben, egy parancsnok alatt küzdöttek is; de soha a pajtkódásnak helye nem volt köztök. Az orosz tisztok sokszor használták a „Mamaligar“ csufolódást, és a románok viszont utálták a „részeses disznó“-kat. — Midőn pedig az oroszok egyre-másra kapták a vereséget, az oláhok pedig elfoglalták a grivczai sáncokat, — midőn a harcztéren kiűnt, hogy az orosz az ő nehézség mozdulataival semmire nem bír menni, hanem kénytelen a románoktól, kik európaias manővroztak, tanulni, — midőn Rahovánál a románok két napig álltak tüzből és épen mikor már visszahúzódtak a törökök, akkor érkeztek meg a muszák és foglalták el szépen a románok orra előtt a várost: annyira meghidegülték egymás irányában, hogy egy orosz tiszt nékem azt mondta: „Soha Oroszország meg nem fogja bocsátani a románoknak, hogy bizonyították Európá előtt, hogy mindenök jobb volt, mint nekünk, hogy jobban verekedtek, mint mi, hogy kihúztak a sárból Plevnánál.“

Hát még most, midőn a féltett és szeretett Bessarabiát csupa gyöngéd érzések folytán követelik tőlük, most már a gyűlölet annyira ment, miként kevés híján esordultig van a pohár, és csupán azon egyetlen csepp hiányzik, mely kiöntse a pohár egészen tartalmát.

A törökök iránt egész megváltozott az érzélem, az oroszokkal csaknem verekedésre került a dolog, mihelyt valahol, kivált kávéházakban összejárnak. — Most már a magyarok voltak az okosak, — ők ismerték jól az orosz, most már mindenki arról beszél, hogy miként fogunk együtt harezolni, ha e két nemzet együtt tart, hogy lesz, mint lesz.

A helyzetet igen jellemzi egy csekélység, melyet kíváncsiságból ide ígátok. Tudni való, hogy Bukarest tele van székelő leányokkal, a kik itt szolgáltatnak vannak. Midőn a szegény beteg török foglyokat ide hozták, a piaci politika nem késett a piacra járó leányokat vigasztalni, hogy „na ne féljétek magyar leányok, most már férjhez mentek a farsangon, mert itt vannak a testvéreitek“, — de most már azzal biztatják őket: „irtatok-e már haza, hogy minél hamarabb jöjjenek a huszárok?“

Szegény szép Románia, mivé lett rövid egy év alatt! Pénz nincsen, a gabonaft fölemészlette a hadsereg, utjai járhatlan rossz állapotban, igazvónó jószágja a behuzelt marhadög következtében elhullva, a lakosok munkakedvöket elvesztve csatangolnak a hadsereg után, fuvarozással keresve pénzt, sok pénzt — de melyet mindjárt elpocsékolnak. A hőerök visszahúzódva, léhűtölketlen proletariások kezében hagyják a hatalmat, kik nem kének a megrendült társadalmi viszonyokat még mélyebbre süllyeszteni! — Imé nyilik a tavasz! mit kének még önk!?

Irodalom és művészet.

Kötemények, írta Pósa Lajos. Feltűnés nélkül, szerényen és igénytelenül jelent meg a magyar Parnassuson a fiatal költő, a kitől ma e kis kötet köteményt összegyűjtve vesszük. Nincs közte egyetlen „magas róptú óda“, sem „világjátalmas elégia“, — hanem az egyszerű, gyermetes szív őszinte, keserű, mesterkéltelen kiömlései. Jól esik ily őszinte, meleg, kedélyes hangot hallani kötött beszédben; a fiatal kedély könnyű életbölcseletét, az élet bajai s nyomorságai fölött könnyű vérről élve; az igénytelen, igaz szeretet hangját olykor.

Ez kétségkívül érdeme, s ezért Pósa egyszerű műsája megérdemi s önkénytelenül meg is nyeri méltánylatunkat. Sőt ezért el is nézzük neki, hogy őszinte gyermetesége néha gyermekességgé válik s kereketlen egyszerűsége olykor az együgyűséggel érintkezik; el még azt is, hogy mindig azt akarván írni a mit érez, mindent leír a mit érez vagy a mi eszébe villen, olyan haszantalanúságot is, a mi nem érdelem melé meg a leírására fordított időt s fáradságot. A kis kötet mintegy 50—60 darabot foglal magába; s ennek körülbelül egy negyedrésze az utóbb említett kategóriába tartozik. A másik negyedrészt olyan, a mit érdemes lett volna jobban kidolgozni, s nem úgy írni le, a mint épen jött, pongyolán, elnyújtva, laposan. Fele azonban a kötetnek olyan, a mi a legjobb reménnyel tölt el szerzője jövője iránt s igaz kedélyről, meleg érzéssel s élénk képzeletről tanusodik. — Örömmel halljuk, hogy előfizetői száma 900 körül van. Valószínűleg buzditásnak veendő arra, hogy minél nagyobb műgorddall dolgozzék jövőre; s inkább csupa jót, mint minél többet igyekezze adni. A Franklin-társulat nyomdájában csinosan kiállított 10 ivnyi kötet ára 1 frt. — Mutatványul álljon itt a következő kötemény:

Esik a hó.

Esik a hó, zúg a vad orkán,
Majd betöri az ablakot.
S én idebent virágos kedvvel
Tavaszi dalt dúdolgatok.
Szegény szivem szokatlan érzés,
Meleg sugár villanja át...
Oh, szép az élet, szép az élet,
Tegnap vettem egy mázsa fát!

Le-leülök a kályha mellé,
S a multba úgy elmélyedek!
Eszembe jutnak mind az áltelt
Hűdég, havas kemény telek.
De kibékít a pattogó tűz,
S kaczagom a vihar dalát...
Oh, szép az élet, szép az élet,
Tegnap vettem egy mázsa fát!

Eszembe jut sok, sok, nagyon sok
Szerencsétlen földönfutó,
Kik most, ki tudja, hol bolygognak,
Veri a szél, veri a hó.
Kapuk alatt várják talán a
Könyörülő, fagyos halált...
Oh, szép az élet, szép az élet,
Tegnap vettem egy mázsa fát!

Előveszem kedves poétám,
Sorsán el-előtprenkedem.
Szegény! ő is sokat diergett
Szobában és az őrhelyen.
S forró szívének lánghevével
Melengét mindig magát...
Én is szivemmel fűtök, a mint
Élételem a mázsa fát!

Az én rózsám.

Az én rózsám volt a falu legszebb lánya,
Apja, anyja kiskorától nekem szánta.
Hej de más volt megírva a csillagokban:
Kis falumat, szeretőmet odahagyta!

A madár, ha elvándorol messze földre:
Ott is akad fris patakra, zöld mezőre;
De ki egyszer szülőföldjét odahagyja:
Örökre megemlegeti, megírta.

De sokszor megemlegettem, megsírtattam,
Hogy falumat, szeretőmet odahagyta.
Hej, ha visszacsalahatnám a mult időket:
Ki se mennék a faluból soha többet!

A „Budapesti Szemle“ 32-ik (márciusi áprilisi) száma megjelent gazdag s érdekes tartalommal. Első közleménye Pór Antaltól egy érdekes tanulmány „Enea Silvio de Piccolomini viszonya Magyarországhoz“ cím alatt, mely e nevezetes férfin papává választása koráig terjed ki. Mint triestzi püspök s III. Frigyes tükára hazánk legnevezetesebb egyénéivel összeköttetésben volt, s később ő lett azon párt feje, mely folyvást a török ellen indítandó keresztet háborút sürgette. Pór több levelét közli, melyek egyikében Czillei megöletéséről ezt írja: „Úgy látszik, hogy (Hunyadi János) fia nem kevesebbet használt a keresztényeknek, a gróftól (Czillei) megölvén, mint atyja, midőn Mohammedet megverte.“ Második közlemény Imre Sándor „Az olasz költészet hatása magyarra“ című tanulmányának 2-ik részre. Ezután ifj. Losonczy L., Herbert Spencer-

„Szeretartásos kormányzat“ cz. értekezésének fordítását közli. Eisenstüder L. hosszabb tanulmányt kezd meg a jelenkori socializmusról; az első közlemény csaknem kizárólag a gyármunkások állapotával foglalkozik. Asbóth János „Péter czár végredelelet“ ről érdekesen mutatja ki, hogy apokryph, de az orosz politika annyira azt követi, mintha csakugyan a czár valódi végredelelet volna. A szépirodalmi rész *Vadnai Károly* „A rossz szomszéd“ című regényének 2-ik részét tartalmazza, s két költeményt: *Arany János* „Tetemre hívás“ című új balladáját, a mi kétségkívül a füzet legbesebb közleménye, s *Kállay-Bethlen Vilma* „Az elzászi nő“ című csinos költeményét. Végül az „Értesítő“ rovatban több könyvismeret és bírálat fejezi be a füzetet. — A „Budapesti Szemle“ egyes füzetei 2 frtért, egész évfolyama 12 frt rendelhető meg Ráth Mór könyvkereskedésében.

Jókai Mórtól egy új kötet mű jelent meg, mint a Petőfi-társaság kiadánya. Címe „Észak honából.“ Muszka rajzok. Kisebb elbeszélések s rajzok ezek, melyeknek nagy része a legközelebb lezajlott történelmi dráma behatása alatt jött létre s részben Jókai Mór lapjaiban elszórtan adtak ki. E füzetet a Petőfi társaság könyvkiaó vállalatának aláírói tagdíj fejében kapták, azonban Aigner Lajos könyvkiaó hivatalában külön 1 frt 20 krét is kapható.

„Clarisse“ címmel egy francia regény fordítása jelent meg Tettey Nándornál. Reynard Lajos írta s magyarra Nyáry László fordította le. Ára 80 kr.

„Közgazgatási döntvénytar.“ A kormány és a kir. Curia elvi jelentőségű határozatai és szabályrendeletei. Több szakfőrély közreműködésével szerkesztte dr. Dárdai Sándor, kiadja a Franklin-társulat, második évfolyam. Ára füzve 2 forint. E gyűjtemény legnagyobb részben oly szabályrendeleteket, s egyes konkrét esetek elintézésé alkalmából felmerülő oly miniszteri határozványokat tartalmaz, melyek természetesen a rendeletek tárában nem közöltetnek. Az összes anyaggyűjtemény az egyes szakminiszteriumok szerint rendezett tárgymutatóval van ellátva, mely könnyű áttekinthetőségével s munkának gyakorlati hasznosságát biztosítja. A jelen kötet mintegy másfélszáz döntvényt tartalmaz s a mű terjedelme 17 iv, csinos kiállításban. — Továbbá megjelent a Franklin-társulatnál „Döntvénytar magyar kir. curia semmitűségi és legfőbb ítélőszéki osztályának elvi jelentőségű határozatai.“ Gyűjtötték: dr. Dárdai Sándor, dr. Gallu József és Zlinszky Imre. XVII-ik folyam. Ára 2 frt. A 108 döntvényhez, melyet e kötet tartalmaz gondosan szerkesztett tárgymutató van mellékelve.

Röpirat. „La question d'Orient“ (a keleti kérdés) című francia röpirat jelent meg *Turr* tábornoktól, mely a „Journal des Debats“ ban 1867-ben és 1876-ban megjelent cikkeit tartalmazza.

A kath. papság és szerzetes rendek „Egyetemes névtára“ fog megjelenni, a püspökök és pápa arczképeivel a Lampel-féle könyvkereskedés kiadásában; 80 negyedrét iv lesz, szerkeszti S. Somogyi K., előfizetési ár öt forint.

Alkalmi egyházi beszédek gyűjteménye jelent meg, mint a Vasadi *Balogh Lajos* és *Öreg János* által szerkesztett „Gyakorlati lelkészet“ harmadik füzet. A gyűjtemény 26 beszéddel s imát tartalmaz s az írők közt vannak Papp Gábor superintendens, dr. Heiszler József, Czelder Márton, Fábian Mihály, Szél Kálmán, Kiss Áron sat. A 13 ivnyi füzet ára 1 frt 60 kr., mely összeg Vasadi Balogh Lajoshoz (Gyuróra, u. p. Martonvásár) küldendő be. A tiszta jövedelem jótékony célra fog fordítatni. Ajánljuk a protestáns lelkészek figyelmébe.

„Protestans halotti beszédek tázháza“ című évnegyedenként megjelenő füzetes vállalatából *Zih* Károly békés-szentandrás rektor kiadta a második füzetet, mely mintegy 20 darabot tartalmaz rimekben. E füzetek ára egész évre 4 frt.

Dr. Lörcinci Ferencz orvostól „Orvosi tanácsok mellbetegé számára“ című budapesti füzetek jelent meg Zilahy S. könyvkereskedésében, ára 20 kr.

Kodolányi Antal „Egészégügyi lapok“ című folyóiratából megjelent a márciusi füzet. Kodolányi a vegetarian életmód híve s e füzet is főképp annak ismertetésével foglalkozik. Van azonkívül ezikk benne a tudó működésének ismertetéséről s több természetes gyógyítás-módról. E folyóirat ára fél-évre 2 frt, mely összeg Kocsi Sándor nyomdatulajdonoshoz (Budapest, országút 39. sz.) küldendő.

Ságh József zenészi lexikonjából megjelent a második füzet. Szerény vállalat, mely azonban, ha tekintjük a kezdet nehézségeit, az utóbbi háladatlan munkáját, az eredeti kutatók és egyéb források elégtelenségét, nemcsak zenészi, hanem szélesebb körökben is pártolásra érdemes; minthogy nem csupán meglehetősen hí adatokat tartalmaz a hazai

zeneszerzők és művészek életéből, hanem az idegen műsók magyarizációját is magában foglalja s ez által a tanuló ifjúságnak segédkönyvet nyújt. Kapható Táborosky és Parsch-nál és minden műkereskedésben. Ára 70 kr.

A nemzeti színházban mult héten adták a „Faust“ és a „Romeo és Julia“ dalművek nagy-névi szerzőjének, Gomnodnak legújabb operáját, „Cinq-Mars“-t. Szövegét Poisson Pál és Gallet Lajos írták, Alfred de Vigny egy történelmi regénye után. A mű XIII. Lajos korában játszódik, s tárgyá Cinq Mars tábornok és Mária hercegnő szerelme, melyet a király is helyesel, de a mindenhát Richelieu bíbornok határozottan ellenez, s ezzel az ellene szőtt összeesküvés karjaiba taszítja Cinq Mars, kit elfognak s kinek életét Mária csak úgy mentheti meg, ha lemond róla, s a lengyel királynak nyújtja kezét. A mű börtönjelenettel végződik, melyből Cinq Mars és barátját De Thou-t veszteti viszik, míg a börtönbe rohanó Mária kétségbeesetten összerogy. — A dalmű zenéje nem felel meg a költő eddigi nagy nevének, szintelen és halvány, s a közönségre nem is tett mélyebb benyomást, habár az a legjobb indulattal igyekezett fogadni a darabot. A czimzserpet Perotti adta kifogástalanul, De Thou Ördy szép alakításban. Marionban Nádayné, egy éneklő páztor szerepében Saxlehner Emma, Mária hercegnőben Tannerné asszonyok nyertek taposkat.

Zichy Mihálynak Bécsben kiállított egyik festményét „A pihenés percze“ címűt, mely a festőt ábrázolja gyermekével, gróf Ferencz orosz fővadászmester vette meg. A gróf egyenesen azért ment Bécsbe, hogy megnézzék Zichy nagy képét, mely Erzsébet királyasszonyt Dék ravatalánál ábrázolja. Zichy képeit több műintézet kérte kiállítás végett, de e kérésüknek eleget nem tehettek, mert e festmények legközelebb részint a párisi kiállításra vitetnek, részint tulajdonosaiknak küldetnek vissza.

Közintézetek, egyletek.

A magyar tud. akadémia márcz. 11-iki ülésén *Beöthy Leó* tartotta székfoglaló értekezését „A társadalom keletkezéséről“, mely szorgalmas tanulmány gondos feldolgozása. Ezután *Frankoi* titkár bejelentette Szalay István levelező tag halálát, s bemutatta Henszlmann, Imréné mint az archeologiai bizottság elődjának jelentését az archeologiai bizottság működéséről, értesítve egyzersmind az akadémia, hogy e bizottság kiadásainak fedezésére a kormány 5000 főt utalványozott. Ugyancsak *Fraknoi* jelentette, hogy a történelmi bizottság elfogadta *Dr. Lányi Gyula* ajánlatát, mely szerint 1880-ra el fogja készíteni a kormányzati intézmények történetét Magyarországon 1711—1825-ig.

A földrajzi társulat március 14-iki ülésén *Havas Rezső* ismertette a károlyváros-fümei vasutvonalat, s annak tervét, azon tendenciát, hogy szép tájakban itthon is gyönyörködhetünk s nem kell külföldre utazni. Ezután *Erődi Béla* tanár ismertette Budapest fővárosának cartographiai tárgyait, melyek a párisi tárlatra küldendők. Diszere válnak nemcsak a fővárosnak, de Magyarországnak is; köztük vannak a mérnöki hivatal térképei, rajzok az artézi kúthoz, a statisztikai hivatal munkálatai, a köztérházak tervei és rajzai, a vízvezetési és esatornázási tervek, több fővárosi tér távlati rajza stb. A kiállítás fénypontját képezte azonban Budapest fővárosának átnézeti térképe, egy roppant terjedelmű térkép, melyet Halácsy Sándor fővárosi mérnök készített. A ráfordított munka 1400 munkanappal ér föl; összes költsége 8075 frt. Végül *Hunfalvy János* tartott rögtönzött de tanulságos előadást a kisebb földképek helyes szemlélési módjáról, melyet a közönség megérdemelt tetszéssel fogadott.

A Petőfi-társaság márcz. 10-iki ülésén Szana Tamás 20 új pártoló tagot jelentett be, s ezenkívül Debreczen városát mint száz forintos alapító tagot. Az első felolvasást *Váraly Antal* tartotta, bemutatta *Toth Endréné* a „Tenger szörnyei“ című költeményét. Majd *Komócsy József* olvasott fel mutatványokat *Bodon József* „Két seb“ című regényéből. Az utolsó felolvasást gr. *Erődi Béla* tartá, két újabb török költeményt olvasván fel, melyek bármely európai irodalom jobb termékeivel versenyezhetnek. Az ülésnek szép számu közönsége volt.

Az orsz. képzőművészeti társulat alkalmi jellegű műtárlatán kívül ezentul évenként egy-egy tavaszi és őszi nagy nemzetközi kiállítást rendez. Az első ily nagyobb műtárlat a márcz. 15-én megnyílt Ba-

rabás-féle kiállítás után lesz. A mostani emlékkiállítás ugyanis három hétig tart, s bezárása után azonnal a tavaszi nagy kiállítás rendezése kezdődik s ez april 15-én nyílik meg. A társulat titkári hivatala már szétküldte az íthou és a külföldön élő hazai művészekhez a meghívó leveleket és bejelentéseket. — A Barabás-féle kiállítás közel ezer darabból áll, melyek az ország minden részéből gyűjtettek össze. A legrégebbi keleti mű 1822-ből való: egy quodlibet, melyen a művész mint 16 éves ifjú látható; a legújabb 1878-ból az agg művész saját arcképe. Legtöbb az arckép, miután évek hosszú során át Barabás önjárató örökítette meg a felmerülő nevezetességek vonásait. A harminczes, negyvenes és ötvenes éves szereplőnek nagy gárdája most mind együtt van műcsarnok termeiben.

Az írói segélygyűléj a központi takarékpénztár 50 frtot szavazott meg. — A magyar írók segélygyűléjének vagyona a múlt év utolsó napján 171,625 forint volt, a miből le van fizetve s biztosított értékpapirokba fektetve 113,530 forint Segélyezésekre az egylet a múlt évben 11,062 frt 72 krt fordított, vagyis 1207 frt 96 krral többet mint 1876-ban.

A népszínház bizottsága az intézetet további három évre is Rákosi Jenőnek adta bérbe, évi 10,000 frtért, ezenkívül a bérlő fizeti a 4000 frt biztosítási díjat is, s évenként köteles két előadást tartani a népszínház alap javára, melyet 69,000 frt adósság terhel. Ez alap javára sorjegyeket is adtak ki, melyek húzása april 30-án lesz.

Mi ujság?

Márczius 15-ike kegyeletes innepné vált a nemzet emlékezetében. A harmincz év előtti nagy nap, mely az ország szívének oly hatalmas földobbanása volt, hogy fölébredt tőle az egész nemzet, nagy és dicsőséges emlékeket költ az ország fiaiban, kik már akkor tényezői vagy legalább tanúi voltak az akkori nagy eseményeknek; s kegyeletes hagyományként száll azokra, a kik azóta lettek, vagy akkor még nem voltak abban a korban, hogy a napot egész nagy jelentőségben felfoghassák. Ez idén is, az emlékezetes nemzeti ünnep harminczedik évfordulóján, számosan állik meg a napot egész az országban, s a fővárosi ifjúság, melynek azon kívül, hogy a magyar nemzet fia, még az a második jogcíme is megvan e nap emlékeztetéhez, hogy tagjai ifjak, s az 1848-iki márczius 15-ike speciálisan az akkori ifjak nagy napja is volt, — kivonult a kerepesi temetőbe, mint minden évben, hogy meglátogassa a szabadság bajnokainak, martírjainak és saját halottjainak sírjait s azok hamvainál merítsen lelkesedést megindulni s rendkívületlenül megállani ama nehéz pályán, melyen e nagy halottak képezik a soha le nem dönthető mérőföldmuttereket.

Szigligeti Ede emlékét a nagy drámairóhoz méltó módon ünnepelte meg szülővárosa, Nagyvárad, a költő születése napján, márczius 8-án. A kegyeletes emlékművet isteni tisztelettel kezdődött reggeli 9 órakor a várad-olasi barátok templomában, ugyanott, hol a költőt hatvanegy évvel ezelőtt keresztelték. A templom, melynek közepén óles ezüst gyertyatartók s égő viaszgyertyák erdejé közt állt a magasra emelt, tömörked koszorúval és szalagokkal díszített ravatal, tele volt a legdicsősebb közönséggel, mely közt a túizoltók tarták fön a rendet. Ott volt a fővárosi küldöttek kívül Biharmegye főispánja, a város polgármestere, országos képviselők, a város és vidékbeli notabilitások, tisztviselők, a czéhek zászlóikkal, a jogakadémia tanári karja, a joghallgatók, főgyűmnásium, realiskola stb. ifjusága. A gyászmisét a nagyváradi dalárda s több működővel énekelte. A megjelent innepelő nagy tömeg nem fért el a templomban, s annak terét és a benyuló utcákat foglalta el a havas, szeles, hideg időben. Az isteni tisztelet után az addigi Füzes-utca felé indult, hol Szigligeti szülőháza áll. A szerény földszintes ház előtt a dalárda a „Hymnus” énekelte, s aztán Sal Ferenc polgármester mondott lelkes beszédet, melynek végeztével a „Szózat” hangjaival lehullt a lepel a ház falába illesztett díszes gránit tábláról, melyen Szigligeti nevén, születési és haláljáról napján kívül ama költemény két első és két utolsó sora van arannyal bevésve, melyet alább egész terjedelmében talál az olvasó. A szülőháztól az akade-

mia nagy termébe indult a sokaság, hol Rádli Ödön tartott Szilgigeti fölött emelkedett emlékbeszédet. Két órakor kezdődött a díszbél a „Sas”-vendéglő nagy termében. Mintegy kétszázan jelentek itt meg, nem is számítva a karzatot, mely egészen megtelt díszes, nagybárá női közönséggel. Az első pohárköszöntőt B. Döry főispán mondta az uralkodó párra, utána Sal Ferenc a budapesti küldöttekre, mire Jókai Mór az akademia, Feleki Miklós a nemzeti színház, Zichy Antal a Kisfaludy-társaság, Tórs Kálmán a család nevében mondtak köszönetet Nagyváradnak, mely ily lelkes módon üli meg nagy fia emlékét. Az áldomások aztán nem volt vége hossza. K. Papp Miklós Kolozsvárról szűnni nem akaró tapsot keltett köszöntőjével, 500 frtot ajánlván föl a nagyváradi állandó színházra, mely Szigligetnek legszebb emléke leendő, mit szülővárosa emelhet. — Az akadémiái ifjuság este fáklás zenével tisztelte meg Jókait, melyet kitűnő írónk lelkes szép beszédében köszönt meg.

Szikszay Dániel ur, a nagyváradi Szigligeti-ház jelenlegi tulajdonosa is az abba elhelyezett emléktáblán álló vers szerzője figyelmeztet, hogy a csak négy sorból álló vers, mint más lapokban, ugy a miénkben sem tudott nyomdhaba nélkül megjelenni. Lapunkban ugyanis a vers 3. sorában e szó kékel, hibában áll kihát helyett; mit ezenel sietünk helyre igazítani. De felhasználjuk az alkalmat arra is, hogy a verset eredeti alakjában, a mint szerzője írta, nyolcz sorban közöljük. A táblán nem levő elég hely mind a nyolcz sornak, csak a két első s a két végső metszetet föl, a négy középső pedig kihagyatták. A derek szerző (kit a Longinus-féle jó írú epistolából olvasnánk már régebb ismernek) szives volt az egészét közölni vlnék. Im itt következik:

Bölesöd itt ringott, itt gyúlt ki az isteni szikra,
A művészt egén lángoló csillag utóbb;
„Égő csipkebokor”, melyből, mint hajdan az ihlet
Néphez, az istenség intő sugallata szólt,
— Pusztában vezet, „tűz-ozlop”, Múza vezére,
A sivatag pályán, égi hazája felé.
A láng most kialudt, de kihalt dies-fénye örökre
S míg magyar él, nevéd és szent porod álva leendő.

Ferenc Károly főherceg temetése márcz. 12-én délután történt meg, s a kellemetlen sáros idő daczára a császári lak egész környéke el volt özönlőve. A gyászünnepély 2 órakor vette kezdetét, ugyanis ekkor vitték át az elhunytnak szivét a Loreto-kápolnába az auguszínusokhoz, a belrészeket pedig a Szent-István templomban helyezték el. A díszbe öltözött csapatok 3 órakor helyezkedtek el, sorfalat képezve; 3 óra után érkeztek az első vendégek. Jelen voltak a legfőbb udvari méltóságok, Andrássy gróf, Bylandt és Hoffmann közt. Jelen voltak továbbá Majláth György, a főrendiház elnöke, számos mágus és több magyar főpap, köztük Haynald Lajos érsek; Várady Gábor, a képviselőház alelnöke, számos képviselő élén, a magyar delegáció tagjai teljes számban. Gróf Szapary Géza, főmei kormányzó; Budapest fővárosnak küldöttsége, élén Ráth Károly főpolgármester és Thais Elek főkapitány. Az osztrák birodalmi tanács két háza elnökeikkel, az osztrák arisztokracia teljes számban volt képviselve, továbbá Bécs város közsegntanáosa Felder főpolgármesterrel és számos más testület és küldöttség. Háromnegyed 4 órakor az uralkodóház tagjai megérkeztek a kapucziusok templomába. A király, ki az alkalmattal tábornagyj egyenruhát viselt, a királlyal egy feketével bevont kocsiában ült. Ily kocsin követték ő felségeiket Rudolf trónörökös, Gizella főhercegnő férjével Lipót bajor herceggel, az összes főhercegek és főhercegnők, továbbá Amadeo olasz herceg, György szász herceg, Jacobini érsek, mint a pápa helyettese, és végül a magasabb udvari tisztiek; 4 órakor a harangok megkondultak, jelöl, hogy a gyászmenet megindult. Csakhamar látható volt a hat pompás mén által húzott gyászkocsi, melyen a koszorúktól teljesen elfedett koporsó nyugodott. A menet a császári varlakból a Burgtéren, Michaeler-Platzon, Józseftéren, Augustiner- és Tegethof-utakon vonult végig. Midőn a kapuczius templomhoz érkezett, erről jelentést tettek 6 Felsőgöknök. A mint a gyászmenet a kapuczius templom főajtájához ért, Kutschker

hibornok érsek fogadta a koporsót, melyet aztán a kamarások a templomba vittek. A holtest beszentelése után a koporsót levtették a sírbólba, hova a király és a trónörökös is lekiserék. Ezzel a gyász-ünnepély, melyet semmi baleset meg nem zavart, fél ötkor véget ért.

A budavári Mátyás-templom sírboltjából e hó 13-án vették ki az ott nyugvó tetemetek, sideiglenezen a Zichy-kápolnában helyezték el. A kiáoszt tetemek között van egy, Perényi, ki a maga korának legnagyobb embere lehetett. Koporsója oly roppant nagy, hogy egy nyíláson sem fért ki, s ki kellett feszíteni a falakat. A tetemetek a Zichy-kápolnában Ráth apát beszentelte.

Tűz az egyetemi könyvtárban. Az egyetemi könyvtár-épület pinchezelyiségekben márcz. 15-én tűz ütött ki. A pinchezékben levő lom, régi butorok, továbbá a fáskamra tűzet fogván, csakhamar óriási füst kezdte fölszállani az épületről, mely a lépcsőket s a termek egy részét betölté. A túzoltók kellő erővel megérkezvén, sikerült a tűzet gyorsan elfojtaniok. Az épületben és könyvtárban kár nem esett; csak a földalatti részekben levő holmi egy része és a fás kamra tartalma égett oda; azonkívül a füst teljesen átjárta az épületet s kívül is a pinchezablakok fölött a falakat egészen befogta. A tűz keletkezésének oka bizonyosan még nincs megállapítva. Azt mondják, hogy a légfűtéshez való géptől eredt volna az.

Szomorú eset történt e hó 9-én a Rókus-kórház boncztermében. Mihala Géza boncznati tanárság megmérgezte magát strichninnel. A bonczteremben nyugodtan dolgozott, egyszerre félbehagyta munkáját s bement a tanári szobába. Azt mondta, megvágta az újját. A szolga utána akart menni, hogy segítsen, de visszaküldte. Pár perczel később kiáltás hallatszott a szobából; dr. Scheuthauer Gusztáv tanár s többen besietvén, a földön göresök közt találták. Hasztalan volt minden segély, s félóra múlva meghalt. Az öngyilkosságot sértett becsúgyból követte el, mert elötte való nap a belgyógyászatból tett vizsgán megbukott. Mihala szorgalmas és szép képességű fiatal ember volt, s esete igazgatóságban tartja az orvosnövendékeket.

A békeszerződés hivatalos közléset e hó 20-ikára várják. Most van épen Sándor császár előtt aláírás végett, s Ignatieff tábornok és Renf pász viték el hozzák Konstantinápolyból. Ha aztán ismeretes lesz a nevezetes okmány, akkor összeül Berlinben a kongresszus, melynek megnyitása a márczius 25—31-ike közt napokra van kitűzve. Jöhetnek közbe azonban akadályok is. Anglia kívánja, hogy a szerződés minden pontja a kongresszus elé terjesztessék, s Oroszország egyezsersmind nyilatkoítsa ki, hogy nincs titkos pont semmi. Ez a titkos pont vonatkozhaték a török hajóhad állapotos átvételére, vagy a tengerszorosokra, vagy pedig szövetségre a császár és szultán közt. Anglia továbbá azt is kijelentette, hogy csak ugy megy Berlinbe, ha aztán bármely perezbent ott hagyhatják a kongresszust, mihelyt az nem tetszik neki. Ugy látszik tehát, hogy az angolok korán sem várnák oly eredményeket a berlini kongresszustól, mint gr. Andrássy, ki a delegációktól kért 60 millió forintnyi hitel megszávalához sehogy sem akar elfogadni oly magyarázatot, mintha ez összeg a hadsereg általános mozgósításának bevezetésére lehetne, sőt kijelentette a delegációk bizottságai előtt több ízben, hogy talán igénybe sem kell venni ez összeget. E kijelentés alakit azonban ellenzékelt a 60 millió ellen a magyar delegációban, hol abban a véleményben vannak, hogy ha csakugyan szükséges „a hadi készlettség” megszávalozák, de erre még kevés 60 millió, sok ellenben Bosznia megszállásának végrehajtására. Az osztrák delegáció általában elkésettnek tart minden készlettséget, s a 60 millió ellen tekintélyes ellenzék küzd. Ezáltal a szerencsétlen Törökország megint sereget gyűjt, s egy részét Thesszáliába a görög lázadók ellen küldi, a másikat pedig Bosznia-ba, melynek megszállását nincs kedve telenül túrni. Állítják, hogy az orosz fogságból pár nap alatt visszatérő Ozman pász a kiszemelve a boszniai török sereg parancsnokává. — Sokat lehet most hallani Battenberg herceg nevét. A császár német herceget akarja megválasztatni Bolgárország fejedelmévé, s a herceg atyja: Sándor hesseni herceg jelenleg Bécsben egyengeti fiának a bolgár trónhoz vezető útját, s mint jelentik nem eredmény nélkül, mert az udvari körökben megkülönböztető előzékenységre talál.

Adakozás. A török sebesültek és inségek számára újabbán a következő adományok érkeztek szerkesztőségünkhez:

Bukarestből Komán Dávid 10 frt.
Hétből (Gömörmege) Zárnok János ref. lelkész gyűjtése 9 frt. (Az egyes adakozók neveit a „Politikai Ujdonságok”-ban közöljük.)

Halálozások.

SZALAY ISTVÁN, békés-bánati esperes és szentesi ref. lelkész, meghalt Szentesen 62 éves korában. A m. tud. akadémiája egyik régebb levelező tagja volt, s több bölcsészeti és történelmi munkát írt. Nagy részvételt temették el a hitbuzgó, tudományos öreg lelkész, kinek ellunytát, az özvegyen és gyermekeken kívül, a hitközség és egyházmegye is sziveből gyászolja.

Elhunytak még a következő napokban: ID. CSÁTHY KÁROLY Debrecezen város volt főbírája, pénzügyminiszteri tanácsos és a földterhermentesítési alap állami igazgatóságainak a kincstár képviselő tagja 68 éves korában Budapesten. — RÁKÓCZY JÁNOS, Pestmegye volt főjegyzője, a dunapataji kerületnek 48-as párti volt képviselője, a hontmegyei Rákóczi községben, hol fivérénel tölte utolsó éveit, szeme világit is elvesztve. — EDVI ILLES GYULA ügyvéd, a földhitelintézet joggyvi előadója 58 éves korában Budapesten. — Kisfaludi LIPTHAY GÁBOR 78 éves korában Léván. — Luka-néyei LUKA ANTAL 79 éves korában Budapesten, honnan holttestét Hontmegyébe a luka-néyei családi sírboltba szállították. — DRÁTSZAY GYÖRGY, Aradváros legidősebb polgára, ki számos éven át mint községi tanácsos vett tevékeny részt a város közügyeiben, 93 éves korában. — RAUCH KÁROLY, Czegled város érdemes polgára 89 éves korában. — RIBLINSZKY GYULA ügyvéd Nagy-Váradon. — MANSCHÖN FERENC fővárosi polgár s ismert nyerges- és szíjgyártó 62 éves korában. — ÖZV. GULÁCSI FARKAS ANTALNE, szül. Kelleme Melczér Mária asszony, a Melczér-család legidősebb tagja, tiszteletró méltó matróna 86 éves korában. — ÖZV. PETRICHÉOVICH-HORVÁTH DANIELNE, szül. Tholdy Katalin grófnő 73 éves korában Székely-Udvarhelyen. — BÖCK JOZSEFNE, szül. Pam-lényi Izabella 40 éves korában Gyöngyösön. — ÖZV. GÖZÖN LAJOSNE, szül. Rimer Ida 46 éves korában Siklóson. — KUBINYI KONRÁD, Keekamélt buzgó polgára, kinek kezdeményezésére alakult a túzoltóegylet is. — FEJÉR JÁNOS nyugalmazott huszár-százasos 73 éves korában Zalanában, Erdélyben. — HUDAK GYÖRGY, a magyar néptanítók egyik legöregebbike, 74 éves korában; s a nyiregyházi evang. egyházat 38 évig szolgálta.

zárassák be. Szükséges volna még továbbá, hogy azon ruhaneműeket, melyekkel legközelebbi érintkezésben volt a beteg, maga a hatóság szedesse be s égettesse azonnal el; mert nemcsak a szegényebb osztály, de még mások is, hogy kárt ne valjanak, nem semmisítik meg, s talán kellőleg még ki se mosatják, s így azok tovább terjesztik a ragályt. S hogy legalább a szegényebb osztály a kártól meg legyen kímélve, — ha marhaves idején a gyanus állatot a hatóság lebonkúztatja s azt megfizeti, fizesse meg e csekélységet nekik is, s így nem lesz okuk azokat elrejtetni. A járványul az a fözodlog, hogy intézkedjünk lehetőleg a ragálynak erőlyes fertőtlenítéssel s a beteggel érintkezetteknek is orvosi felügyelet alá helyezéssel gátot vetni, s akkor a népesedési kimutatások sem fognak oly megdöbbentően szomorúak lenni. — Szives üdvözlétem mellett marokkó tisztelője

Sárli Lőrinc.

Szerkesztői mondanivaló.

A jó öreg drótos tót, Sikerült genre; sorra fog kerülni.

X. Y. Önképöz körben nyerhetek némi méltánylást; de a nyilvánosságra még távolról sincsenek megérve.

X. Y. (másik). Tizenkét éves ifjút még nem illet meg a „visszapillantás”; hát még azon özpengeni: hogy mennyi idő eltelt már s még sem észszel, sem tettel nem használt a hazának. Ily korban még tanulni kell, hogy később használfhasson, s majd ha készer s hámoszor tizenkét éves lesz, ne legyen fájdalmas a visszapillantás.

Tass, D. B. A párisi magyar egylet helyisége: Rue Turenne No. 47.

N.-Rápol. G. K. Leveleit az illető szerkesztősekhez címezve — az utca és szám megnevezése nélkül is — bizvást postára adhatja; ugy is kézhez jutnak.

Vasvár. E. T. A ezmszelyény hibáját a kiadóhivatal által kijavittattuk.

Zágon. D. S. Kiadóhivatalunk már rendbe hozta a dolgot.

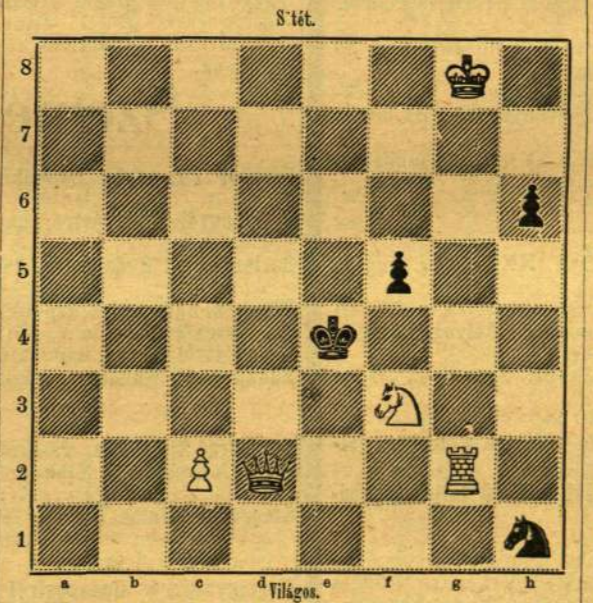
V. V. A beszély most még nehézkesebb mint előbb volt, bár egyes kifejezések esztelenégei el vannak kerülve. Kisebb igényi lapban talán közölhető is volna. De mi, beszélyt aránylag keveset — s így a választásunk alá első anyagból mindig csak a legjobbát közölhetjük.

Kritikán alúl. Holdkóros. — Világosodik már. Tavaszra. — Dalok (I. Kis galambom . . . II. Játsszanak a szellők . . . stb.) Egy kebelbarátom menyasszonyának. — Fordítások Schillerből.

Gyarlóságok: Isten, mért teremtel szívet . . . Tavasszal. (Oh hányszor láttalak.)

SAKKJATÉK.

954-dik számú feladvány Loyd Samutól.

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

A 949. számú feladvány megfejtése.

(Csipkés A.-tól.)

Világos.	Megejtés.	Szít.
1. Hg2—h4	... ..	Fa7—e5.
2. Vd1—h1	... ..	He5—d6:
3. Vh1—d5	... ..	Kd6—e7
4. Vd5—d8 mat.		
	(a)	
2.		d2—d1 V
3. Vh1—e4	... ..	Ke4—e6:—d6:
4. V v. B mat.		

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József Gelsen; Glesinger Zsigmond. Szécsánban: Gérecz Károly. Miskolczon: Hartmann testvérek. Budapesten: K. J. és F. H. Kolozsmónostoron: Branner Gyula. Szabadon: Nuszbeck és Márki. Bécsben: Bláthy Otto. Kis-Váradon: Nagy István. Nagyszombatban: A convictusi sakkör. Egerben: Tilkowsky Fridolin. A pesti sakkör.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok

1878. évi folyamára folyvást elő lehet fizetni (Budapest, egyetem-utca 4. sz. a. levő hirlaplakadó-hivatalunkban) a következő föltekkel mellet: 1878-évi 6 frt. A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok . . . 6 frt. A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a Háború-Kronikával együtt . . . 7 frt. Csapán a Vasárnapi Ujság . . . 4 frt. A Vasárnapi Ujság a Háború-Kronikával együtt 5 frt. A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok előfizetőinek külön mellékletül önálló fizetésben adjuk a keleti háború folyamának rövidre történetét, 3 ivre terjedő fizetésben.

A Háború-Kronika című képes mellékletünk, mely a háború befejezése után Világkronika címmel az előzői terjedelmében, ezúttal hetenként egy tocs képekkel fog megjelenni, előfizetőink negyedrétre 30 kr., félre 1 frt. egész évre 2 frt pótdíj mellett kaphatják meg. E melléklet minden előfizetőnk arra az időre rendelheti meg, a melyre a följárra beküldött előfizetés szól.

T. előfizetőinket fölkérjük, hogy sziveskedjenek az előfizetés megújításánál, vagy a Háború-Kronika megrendelésénél czimszalagjukból egy példányt a posta-utalványra ragasztva beküldeni, s minden reklamációt és egyéb a szétküldésre vonatkozó közlé.ényeket a kiadó-hivatalhoz küldeni.

HETI-NAPTÁR. Márcz. hó.

Nap	Katholikus és protestans	Görög orosz	Israellita
17	F 2 Gertrud	F 2 Reminisc.	5 A böhjén 13
18	H Sándor, Ede	Sándor, Ede	6 42 vértanú 13 Eszt. b.
19	K Józ. ur. nev. aty. József	7 Cherson Baz. 14	Parim
20	S Joak patriarcha húbert	8 Theophil 15	Sussa.
21	C Benedek apát Benedek	9 40 vértanú 16	
22	F Oktavian vért. Lea	10 Kodrat 17	
23	S Viktoria	Victoria	11 Sopron 18 Sab.Zav.

Hold változásai. ☾ Utolsó negyed 25-én 6 óra 6 perczkor este.

Tartalom: Ferenc Károly főherceg (arckép). — Temető a várhegy oldalán. . . — Pusztai találkozás (folyt.). — Huszár bravúr (képpel). — „Jó tanácsok” (képpel). — Az erdő sirsófi. — Hallgatás. — Tizenötös kapitány (képpel). — Egyezlev. — Melléklet: Tasnak alkalmazása gazdasági czélra (kétf képpel). — Magyar peregrinus Plevnában. — Megváltozott hangulat Romániában. — Irodalom és művészet. — Közíntézetek, egyletek. — Mi ujság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Hetinaptár.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 2. sz.)

Egy követendő tanács.

Azon betegségek között, melyek a halálozás statisztikájában a leggyakrabban előfordulnak, a tüdővész mondható annak, mi leg többször hoz gyászt a családokra, s mely minden haláleset között a legnagyobb számú. A tudomány még eddig nem fedezett fel biztos gyógyszerert ez ellen, csupán arra szoritkozott, hogy a tüdővészesek szenvedéseit megkönnyítse és létüket néhány évvel meghosszabítsa. Mindenki tudja, hogy a mellbetegeknek, teli tartózkodásra enyhébb éghajlatot és a mennyire lehet fenyes erők közlésében való tartózkodást ajánlanak, melyek kipróbálása oly kedvező hatással van a tüdőre. — Szerencsétlenségre sok beteg nem változtathatja meg tartózkodási helyét, s azokhoz van jelen cikk első sorban intézve.

A legelőször Brüsszelben, s az óta majdnem minden helyen ismételt kísérletek bebizonyították, hogy a kátrány, a fenyőnek szurok tartalmu terménye, a mell és tüdőbetegre a legkedvezőbb befolyást gyakorolja. Már ennél fogva is megérdemli ezen termény minden beteg legnagyobb márvúy figyelmét. Ezenkívül kiemelendő még továbbá, hogy a gyógyszerert épen a betegség kezdetekor kellene alkalmazni. A legkisebb megühdés a tüdő megbetegedését vonhatja maga után, minél fogva nem volna szabad elmulasztani a nagyobb biztonság okáért a kátránygyógymódot azonnal megkezdni, mihelyt a köhögés kezdődik. Ezen elővigyázati rendszabály annál ajánlatosabb, mivel a legtöbb mellbetegsége iránt nincs teljesen tisztában, s csak nagyban megühdés és könnyü tüdőhurut által megáramodottnak hiszik magukat, midőn már a sorvadás is bekövetkezett.

A kátránynak alkalmazása leggyakorlatibb a tokocskák alakjában. Guyot ur gyógyszerész Párisban, kuppad tokocskákat készít pilula nagyszámban, melyek könnyed fagyalékos burokban a legjobb és legbiztosabb norvégiai kátrányt tartalmaznak, s melyekből két hármat minden étkezéskor bevéve megühdés, tüdőbetegség, mellszorulás és szédülés ellen majdnem rögtönös könnyűbbedést idéznek elő. — Mintán minden üvegese 60 tokocsát tartalmaz, az egész kura naponta legfölebb 10—20 krajezárba kerül, s feleslegessé teszi a hűsítő, pasztilla, és syrup alakban alkalmazott gyógyszereket.

Guyot ur csak azon üvegesekért áll jót, melyek címkején aláírása háromszíni nyomatban megvan. Raktárak: Budapestben Török József gyógyszer-tára, a „szent lélekhez”, király-utca 7; Wagner J. városi gyógyszer-tára, város-ház-tér 6; Piltich Ferenc gyógyszer-tára „a magyar királyhoz”, marokkói-utca 1.

A „TÖRÖK SZULTÁN“-hoz

NŐI DIVAT ÉS KÉSZ RUHA-RAKTÁRBAN

Budapesten hatvani-utca, az újvilág-utcával szemben

kész ruhák legújabb divat szerint a legolcsóbb áron kaphatók: és pedig 15 frt, 18 frt, 20 frt, és 25 frt-ért igen finom kelmékből.

fekete ternó-ruhák 20 frittól kezdve.

Megrendelések is ugyanezen áron pontosan és gyorsan teljesítettek, és kívánatra minták küldetnek.

Nagy választék kész tavaszi felöltőkből párizsi minták szerint 6 frittól kezdve.

CZIM: A „Török szultán“-hoz. Budapest, hatvani-utca.

Uj a zongora-játszók számára.

Uj! 65 forint!

Uj! 65 forint!

65 frt egy harmonium.
öt oktávra, 2 regiszterrel, mely különben 130 frtba kerül; hang, gépezet, fuvó-erő, claviatur-nagyság, hangteljes, jótállás, mint a 4-800 frtba kerülő hangszereknél. — **Kettős játéku** (dupla hang octávokban) 95 frt. 97 centimeter hosszú, 50 centimeter mély és 78 centimeter magas. Lada és csomorgolás 3 frt. Árjegyzékek házi harmonikák, forgató-harmonikák s több effélékr 1 ingyen és bérmentve. Klein Janos harmonika-és harmonium-gyára, Bécs. VII. Mariahilferstrasse Nr. 86.

Ajánlom a mélyen tisztelt hölgyvilágnak

függönytisztító intézetemet,

hol azok chlormész nélkül, ablakonként 50 krajczárjával az ujhöz hasonló szépen tisztítottak meg. Nemkülönböztetve nagy választék találhatók itt

recze-függönyökből

a legújabb mintákban, 2 frt 80 krtól 9 frittig ablakonként.

Harisnya-szárakból a fej hozzákötésére s az ehhez szükséges divatos kötőpamutokból, valamint **gyermek és női harisnyák**ból, gazdag választékban.

A legújabb képes árjegyzékek rendelkezésre készen állanak.

UNGER F. W. FIA,
Deák Ferencz-utca 5. sz.
Alapítva 1835-ben.

TANNINGENE.

Ótomentes ártalmatlan hajfestő-szer
szürke, fehér és vörös haj,
szőkél, és szembőlök számára, melyek a leggyorsabb módon csak egyszeri használat után is, megbízhatóan és zatosan hibátlanul festenek.

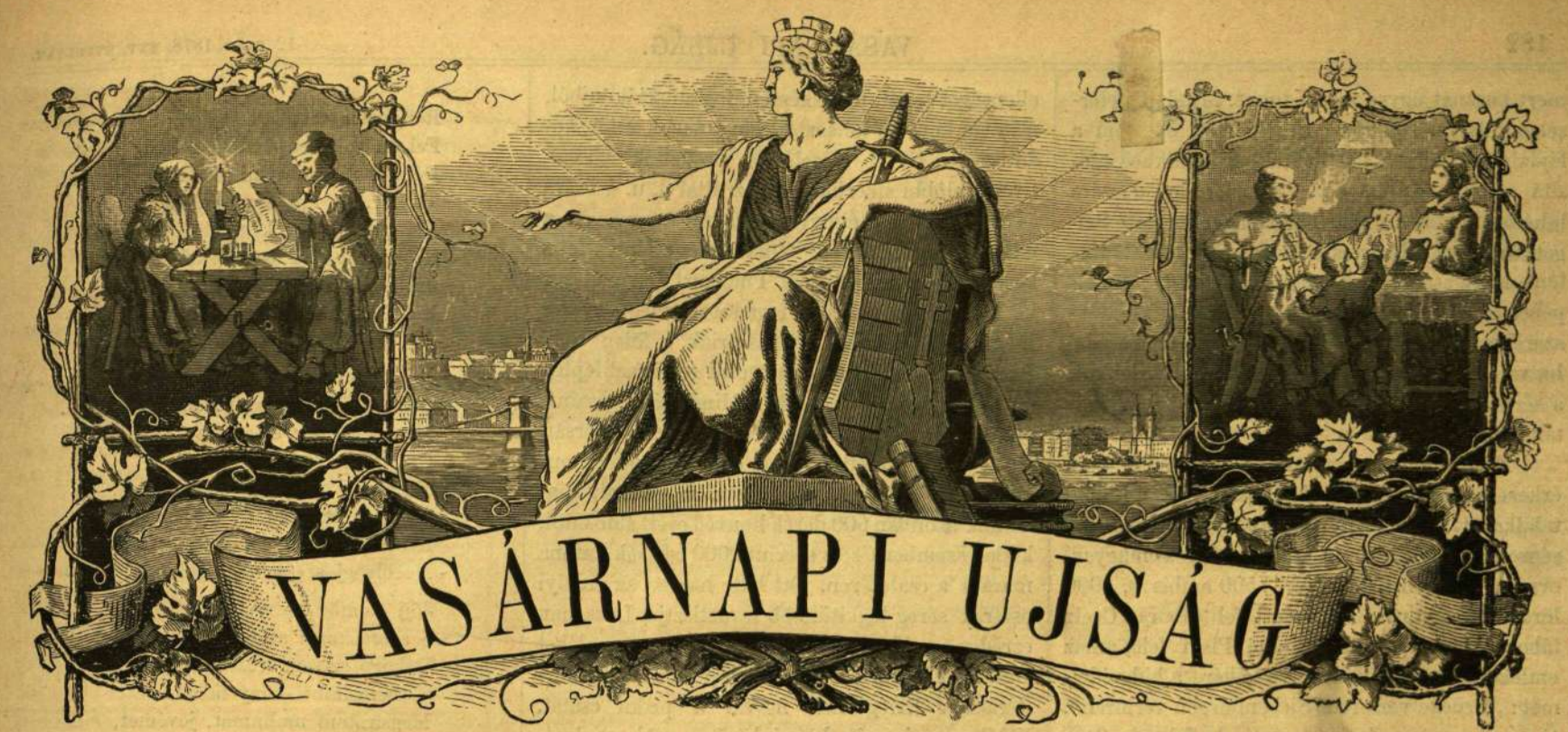
szőke, barna és fekete természetes színöket, melylyel a megőszülés előtt bírtak, ismét visszanyerik és sem szappannal mosdás, sem gőzfürdő által nem vesztik el azt. Ára frt 2.50.

Eredeti keleti rózsatej,
Russ Károlytól, 4339
a bőrnék azonnal, és nem csúszó hosszabb használat után, oly **gyöngéd, vakítófényű, fiatal frissességű színt** ad, mint a mely semmi egyéb szer által nem érhető el; ráncokat, minden sárga vagy barna arca-színt azonnal eltávolít, s egyformán alkalmas és hatásos valamennyi testrésze. Ára 1 frt 20 kr.

Szeplőt,
májfoltokat, pörpöndöket, bőr-átkát, az arcz vörösségét napégést és a bőr minden kivirágását a **dr. Tobias-féle Eau miraculeuse antepelique,** a bőrön s a bőr alatt gyűlekező festékanyagok felszívódása által gyökeresen eltávolít, s a legdurvább, legtergebb bőrt éjjel át puhá, fehérre és ryöngéddé teszi. Ára 1 frt 50 kr.

Valamennyi itten felsorolt különlegesség jótállás mellett határozottan ártalmatlan, s egyedül valódi minőségben szállítja.

Russ Károly,
gyógyszerész és vegyész, Bécsben,
I. Bezirk, Wallfischgasse Nr. 3.

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** együtt: egész évre... 42 frt félre... 6 * Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG**: egész évre... 8 frt félre... 4 * Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK**: egész évre... 6 frt félre... 3 *

12-dik szám. 1878. BUDAPEST, MÁRCZIUS 24. XXV. évfolyam.

Europa szálloda

BUDAPESTEN.

Ezen van szerencsém a nagyon tisztelt t. cz. közönséget értesíteni miszerint a régóta Budapesten fennálló és általánosan ismeretes **Europa szállodát** megvettem és azt saját számlámra vezetni fogom.

Ezen elsőrendű szálloda a legnagyobb kényelemmel van berendezve és a Ferencz József téren a lánczihidál szemben a főváros egyik legszebb pontján fekvő a legszebb kilátást nyújtja a várban fekvő királyi palotára és a budai hegyekre.

A szálloda átvétele alkalmával egyuttal feladatul tűztem ki magamnak a mostanáig divatozott és a szálloda hírnevét károsító magas szobárákat lehetőségig leszállítani úgy hogy nálam szobák egy napi használatra ezentul egy forinttól kezdve lesznek kaphatók.

A szállodával kitünő ebédlő és kávéház van összekötve, melyekre szintén a legnagyobb gondot fordítandom, hogy nagyon tisztelt vendégeimet minden tekintetben kielégíthessem.

Sok évi működésem a bécsi első rangú szállodákban — utoljára a Hotel Imperialisban — és az ezen idő alatt szerzett tapasztalataim azon reményre jogosítanak engemet hogy mindazon igényeket a melyeket egy elsőrangú szálloda iránt támasztani lehet, kielégíteni képes leszek és iparkodni fogok a bennem helyze't bizalomnak minden tekintetben megfelelni.

Budapesten, 1878. év márczius havában.

Tisztelettel maradtam
Rainer J.

4368 (Utányomat nem díjaztatik.)

LUHI MARGIT-FORRÁS

legtisztább szikéleges ásványviz.

Hazánk ezen vegyi összetételénél fogva nevezetes gyógyvizét a lélegzési, emésztési és húgyszervek idült hurutos bántalmainál, torok- gége- légző- és hörg-betegségekben kiváló sikerrel használták és használják: **Dr. Korányi Frigyes, — Dr. Kovács Sebestény Endre, — Dr. Gebhardt Lajos, — Dr. Navrátil Imre, — Dr. Poór Imre, — Dr. Kéty Károly, Dr. Barbás József** egyetemi tanár és közközházi főorvos urak. — Ezen tekintélyek nyilatkozatai szerint a **Margit-forrás** nemcsak méltó versenytársa a S Ilersi — Gleichenbergi — Giesbülli — Radeini — Vichy — Emsi s hason összetételű vizeknek, hanem gyógyhatású ásványi anyagokat több tekintetben felül is mulja. A **Margitforrás** gyógyhatását igazoló bizonylatok ki-ánatra bárkinek készségeggel megküldetnek.

Dr. Karlovskzy utódi forrás-igazgatósága.

Kizárólagos főraktár

Édeskuty L.

m. k. udvari ásványviz-szállítónál
BUDAPESTEN, Erzsébet-tér 1-ső szám a.
Kapható minden gyógytár és fűszerkereskedésben.

Nagyszerű szőnyeg végeladás

Erzsébet-tér 10. szám, bálvány-utca sarkán, Sina-féle házban.

Mintán a jövő évadra a legnevezetesebb szőnyeg-gyárakkal nagy mennyiségű megrendeléseket kötöttünk, s jelenleg azon helyzetben vagyunk, — tekintve a közelgő időnyt, és raktárunkon levő nagy szőnyeg-készletünket, — hogy szőnyegeinket elárusítjuk, mely célra

Erzsébet-tér 10. szám, bálvány-utca sarkán, Sina-féle házban.

NAGY SZŐNYEG VÉGELADÁST

rövid időre rendezünk. Ez által alkalmat nyújtunk a t. cz. közönségnek, mindennemű szőnyegeket szoba bevonására, terem, pamlag, ágy, zongora, futó és lépcső szőnyegeket, szőrmék, lábtörők, ágy- és asztalterítők, flanel-takarók, függönyök és butorszőveteket stb. kitünő jó minőségben, nem hibás cikkeket a lehető legolcsóbb áron nálunk megszerezhetni.

Figyelemre méltó!

Különlegességek smyrnai és aubisson szőnyegeken a legsikerültebb rajzok után. Szőnyegeket, régibb minták és maradványok meglepő olcsó áron. Mivel ezen szőnyeg végeladás csakis rövid ideig tart, kérjük a t. cz. közönség szives látogatását, s ajánljuk ezen alkalmat valóban olcsó bevásárlás végett mindennemű szőnyegekre a legnevezetesebb gyárakból, felhasználni.

Level általi megrendelések pontosan eszközöltetnek és a végeladásra jutott cikkekről árjegyzékek bérmentve küldetnek.

Mély tisztelettel
Tottis és Kren.

4360

A PISKI-I HID.

(A Hunyadi-albumból.)

HUNYADMEGYE klasszikus földjén nemcsak a természet alkotásának nagyszerűségére, hanem a természetet is egytől egyig olyanok, melyek a magyar név dicsőségéhez megannyi fény sugaral járultak, s melyeknek pusztá említése már hevesebb dobogásba hozza minden igaz hazafi szívét Kárpáttól Adriáig. Nemzeti kegyeletünknek ilyen felszentelt tárgya a piski-i hid környéke is, hol az erdélyi részek szabadságharczának már-már leáldozó napját a csodálat és ragaszkodás szavaival elvezett „Bem apánk“ 1849. február 9-én újból felragyogtatta.

A szerencsétlen vizaknai csata (febr. 3.) után teljesen elvesztettnek látszott Erdély sorsa. Bem folytonos küzdelmek közt kénytelen volt a Maros terére vonulni, hol legalább biz-

hatott a Magyarország felől jelzett segélyhadak támogatásában. Háta megett azonban b. Puchner népes és jól felszerelt hadát a Brassó (febr. 2.) és Nagy-Szeben (febr. 4.) mellett bejött oroszok s a vizárként terjedő népfelkelés egyre erősítette, sőt előtte a gy.-felhárvi őrség egyenest a menekülés útját fenyegette. Hadvezér lélekjelenlétének, csüggedetlen kitartásának fényesebb bizonyítékát nem adta még, mint Bem ekkor tevő. Szász-Sebesen, hol pihenőre számított, előre küldött sebesültjeit felkonzolták, őt magát fegyveresek fogadták. A kieroszakolt nyugalom alatt majdnem bekeríték s ő azért szabadulni tudott kitűzött célja irányában. Mikor megszabadult a császáriaktól: a népfelkelés állta útját, de azért akkor este Szászvárosra mégis bevonult. Alig volt ekkor összesen 1200 embere, kiket csak négy ágyú támogatott. Akkor éjjel azonban tudósítást nyert legalább gr. Bethlen Gergely önfeláldozó kémszemléje útján a segélyhadaknak Dévához közeledése felől. Ennyi elég volt neki, hogy a végkimerülés szélén álló honvédekbe új lelki erőt öntsön, kiknek karját e bizonytalan hír annyira megacélozta, hogy három óráig kiállták a tizannyi ellenség támadását. Ámde utoljára is a bekerítés veszélye fenyegette az oroszláknak küzdő kisdéd sereget; csak négy ágyútöltésük volt még s a segély mind késétt. Mindenki csüggedten kezdett hátrálni, csak a vezér állt néhány hű emberével rendületlenül. Ekkor látja, hogy kedvező ágyúból kettőt elfoglaltak, s minden tétova nélkül egyesegyedül oda vágta, lovagostorával egy ellenséges katonát arezul út, villámlo tekintettel rájuk rivallva: „Canaille, meine Kanonen will ich haben?“ A katonák ez imponáló fellépés varázsló hatása alatt önkénytelenül hátra vonultak, de csakhamar felocsudva, egyikök célba veszi Bemét s középujját átlöve, gyűrűs ujját megsebzti. Oly hirtelen történt az egész, hogy alig vette észre a kísérőt. Csak utközben említte fel kicsinylőleg Bem, hogy egy „haszontalan“ ujját átlöttek és bár a metsző szél ellen alig volt valamivel védve s a sebláz is győrtö, alig akarta elfogadni Makray László huszárörnag köpenyét. Bauer őrnagy hadsegéd rögtön előre lovagolt s Pad faluban egy parasztnaknál előkészítte a szükségesekeket. Ott azután maga Bem ide-odahajtogatva átlött ujját, odatartá Szigeti orvosnak, hogy csak vágja le,